

JUUPAJOKI
100 vuotta

LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINTISUUNNITELMA 2013 – 2016

Hyvinvointilautakunta 29.10. 2013
Kunnanhallitus 03.12. 2013
Valtuusto 09.12.2013

Sisällys

1	LASTEN HYVINVOINNIN JA LASTENSUOJELUN ARVOT	5
2	VUODEN 2009 LASTEN HYVINVOINNIN SUUNNITELMAN TOIMENPIDE EHDOTUSTEN SEURANTA	7
2.1	LASTEN HYVINVOINNIN VISIO	7
2.2	TOIMENPIDE-EHDOTUSTEN SEURANTA.....	7
3	JUUPAJOEN KUNTA LASTEN JA NUORTEN ELINYMPÄRISTÖNÄ	10
3.1	KUNNAN OMINAISPIIRTEET	10
3.2	VÄESTÖRAKENNE	11
4	LASTEN, NUORTEN JA PERHEIDEN KASVUOLOT	12
4.1	ASUMINEN.....	12
4.2	TYÖLLISYYS JA TYÖTTÖMYYS.....	13
4.3	KOULUTUSTASO	14
4.4	SAIRASTAVUUSINDEKSI	14
4.5	RIKOLLISUUS	15
5	LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINNIN TILA	17
5.1	KOULUKYSELY	17
5.1.1	<i>Elinolot koulukysely</i>	17
5.2	ELINTAVAT JA TERVEYSTOTTUMUKSET.....	19
5.3	KOULUN ARKI JA KOULUSSA VIIHTYMINEN	20
5.4	KOULUKYSELYN YHTEENVETOA	21
6	LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINTIA EDISTÄVÄT JA ONGELMIA EHKÄISEVÄT PALVELUT	22
6.1	TEKNISEN TOIMEN PALVELUT	22
6.1.1	<i>Asuminen ja ympäristö</i>	22
6.1.2	<i>Liikenne</i>	23
6.2	SIVISTYSTOIMEN PALVELUT.....	23
6.2.1	<i>Varhaiskasvatus</i>	23
6.2.2	<i>Peruskoulu</i>	26
6.2.3	<i>Nuorisopalvelut</i>	29
6.2.4	<i>Liikuntapalvelut</i>	31
6.2.5	<i>Kulttuuripalvelut</i>	33
6.3	TERVEYDENHUOLLON PALVELUT	33
6.3.1	<i>Neuvolapalvelut ja kouluterveydenhuolto</i>	34
6.3.2	<i>Psykososiaaliset palvelut</i>	35
6.4	SOSIAALIPALVELUT	36
6.4.1	<i>Taloudellinen tukeminen</i>	36
6.4.2	<i>Lastenvalvojapalvelut</i>	37
6.4.3	<i>Vammais- ja kehitysvammapalvelut</i>	38
6.4.4	<i>Ennalta ehkäisevä perhetyö</i>	38
6.5	TYÖLLISYSPALVELUT	39
6.5.1	<i>Nuorisotakuu</i>	39
6.5.2	<i>Etsivä nuorisotyö</i>	39
6.5.3	<i>Kuntouttava työtoiminta</i>	40
6.6	POLIISI	40

6.7	SEURAKUNNAN JA JÄRJESTÖJEN LAPSI- NUORISO- JA PERHETYÖ.....	42
6.7.1	<i>Juupajoen seurakunnan lapsiin ja perheisiin kohdistuva työ.....</i>	42
6.7.2	<i>Järjestöjen lapsi-, nuoriso ja perhetyö</i>	42
7	LASTENSUOJELUPALVELUT JA LASTENSUOJELUN TARVE JUUPAJOELLA	44
7.1	LASTENSUOJELUN TARVE JA ASIAKASMÄÄRÄT	44
7.2	AVOHUOLLON TUKITOIMENPITEET	44
7.3	KIIREELLINEN SIIJOTUS, HUOSTAANOTTO JA SIIJASHUOLTO	45
7.4	JÄLKIHUOLTO.....	46
7.5	LASTENSUOJELUUN VARATTAVAT VOIMAVARAT	46
7.6	SEUTUKUNNALLINEN YHTEISTYÖ	46
8	KESKEISET PAINOPISTEET, KEHITTÄMISEHDOTUKSET JA KONKREETTISET TOIMENPITEET.....	47
8.1	KUNNAN PERHEYSTÄVÄLLISYYDEN VAHVISTAMINEN JA KASVUYHTEISÖJEN TUKEMINEN.....	47
8.2	PERHEIDEN KOKONAISVALTAINEN JA VARHAINEN TUKEMINEN.....	48
8.3	PERUSPALVELUIDEN TUKEMINEN JA VAHVISTAMINEN	49
9	SUUNNITELMAN TOTEUTUMISEN SEURANTA	50

JOHDANTO

Lasten hyvinvoinnin suunnitelman laatiminen perustuu lastensuojelulain (417/2007) 12 §:ään, joka velvoittaa kuntaa tai kuntia yhdessä kokoamaan suunnitelman, joka ohjaa, johtaa ja kehittää lasten ja nuorten hyvinvointia kunnassa. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma tukee myös valtakunnallisen nuorisolain (72/2006) mukaista lapsi- ja nuorisopoliittista ohjelmaa, jonka valtioneuvosto hyväksyy joka neljäs vuosi. Ohjelma sisältää valtakunnalliset nuorisopolitiikan tavoitteet ja suuntaviivat alle 29-vuotiaiden kasvu- ja elinolojen parantamiselle. Perustana lapsi- ja nuorisopolitiikalle ovat YK:n lapsen oikeuksien yleissopimus sekä Suomen perustuslain mukaiset oikeudet lapsille ja nuorille. Nykyinen lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelma on voimassa vuosina 2012-2015. Ohjelma toteuttaa omalta osaltaan hallitusohjelmaan kirjattuja tavoitteita köyhyyden, eriarvoisuuden ja syrjäytymisen vähentämiseksi.

Juupajoen kunnassa on laadittu lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi ja lastensuojelun järjestämiseksi ja kehittämiseksi lasten hyvinvoinnin suunnitelma vuonna 2009. Tuolloin suunnitelman laatimis- ja hyväksymisprosessi eteni siten, että perusturvalautakunta hyväksyi lasten hyvinvoinnin suunnitelmaluonnoksen 11.5.2009 ja kunnanhallitus käsitteli asian kokouksessaan 11.8.2009. Juupajoen kunnanvaltuusto hyväksyi suunnitelman 14.12.2009.

Suunnitelma tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa ja hyväksytään valtuustossa. Tämä lasten hyvinvoinnin suunnitelma on ajalle 2013 – 2016.

Perusturvalautakunta päätti 4.6.2012 § 27, että lasten hyvinvointisuunnitelma tarkistetaan lastensuojelulain edellyttämällä tavalla ja siten, että se tukee kunnan lasten ja nuorten hyvinvointia. Samalla päätettiin aikataulusta siten, että lasten hyvinvoinnin suunnitelma tulee olla valtuuston käsiteltävänä vuoden 2013 aikana. Hyvinvointisuunnitelman tarkistaminen ja päivittäminen toteutettiin työryhmän toimesta, johon kuuluivat sosiaalitoimen ja päivähoidon henkilöstöä. Työryhmä kuuli myös muita asiantuntijoita työn edetessä. Suunnitelman kirjoittivat vt. sosiaalityöntekijä Jouni Kempe ja perusturvajohtaja Sirkka Viiala.

Tämä lasten hyvinvointisuunnitelma sisältää Juupajoen kunnan vision, strategiset linjaukset ja kehittämis ehdotukset vuosille 2013 - 2016. Suunnitelma sisältää suunnittelukaudelta seuraavat lastensuojelulain 12 §:n edellyttämät tiedot:

- 1) lasten ja nuorten kasvuoloista ja hyvinvoinnin tilasta
- 2) lasten ja nuorten hyvinvointia edistävästä sekä ongelmia ehkäisevistä toimista ja palveluista
- 3) lastensuojelun tarpeesta kunnassa
- 4) lastensuojeluun varattavista voimavaroista
- 5) lastensuojelulain mukaisen tehtävien hoitamiseksi käytettävissä olevasta lastensuojelun palvelujärjestelmästä
- 6) yhteistyön järjestämisestä eri viranomaisten sekä lapsille ja nuorille palveluja tuottavien yhteisöjen ja laitosten välillä sekä
- 7) suunnitelman toteuttamisesta ja seurannasta.

Taulukoiden tiedot ovat terveyden ja hyvinvointilaitoksen SOTKANet tilastokannasta ellei toisin ole mainittu.

1 LASTEN HYVINVOINNIN JA LASTENSUOJELUN ARVOT

Lapsen oikeuksien yleissopimuksen keskeinen sisältö ja tavoitteet on tiivistetty kolmeen koko lapsiväestöä koskevaan ydinkäsitteeseen. Ne velvoittavat turvaamaan lapsille ja nuorille 1) osuuden yhteiskunnan voimavaroista, 2) oikeuden erityiseen suojeluun ja huolenpitoon ja 3) oikeuden osallistua itseään koskevaan päätöksentekoon ja yhteiskuntaelämään.

Osuus yhteiskunnan voimavaroista merkitsee sitä, että lapsille taataan sekä riittävän laadukkaat palvelut kuten päivähoito, terveydenhuolto ja koulutus, että kehityksen kannalta riittävä elintaso. Oikeus erityiseen suojeluun ja huolenpitoon toteutuvat viime kädessä niin, että yhteiskunta ottaa vastuun lapsen ja nuoren hyvinvoinnista tilanteissa, joissa vanhempien voimavarat eivät riitä sitä turvaamaan. Lapsi on oikeutettu suojeluun laiminlyöntiä, ruumiillista ja henkistä väkivaltaa, riistoa, syrjintää ja epäinhimillistä kohtelua vastaan.

Lapsella on oikeus koskemattomuuteen ja turvallisuuteen kaikissa oloissa. Hänellä on oikeus turvalliseen ympäristöön ja terveeseen kasvuun. Lapsella on lisäksi oikeus osallistua ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti itseään koskevaan päätöksentekoon ja yhteiskuntapolitiikkaan. Lapsia kunnioitetaan perheen, yhteisön ja yhteiskunnan aktiivisina jäseninä ja vaikuttajina, heitä kuullaan ja heillä on oikeus saada riittävästi tietoa omista asioistaan, jotta he pystyvät vaikuttamaan niiden käsittelyyn. Lapselle, joka kykenee muodostamaan omat näkemyksensä, taataan oikeus vapaasti ilmaista nämä näkemykset kaikissa häntä koskevissa asioissa.

Nämä arvot ovat sopusoinnussa sosiaalialan eettisten periaatteiden kanssa ja ovat työn lähtökohta. Myös Europan ihmisoikeussopimus ja sen turvaama yksityis- ja perhe-elämään suoja on otettava huomioon lastensuojelun toiminnassa.

Julkisen vallan vastuulla on turvata erityisen haavoittuvassa asemassa olevien ryhmien asema ja oikeudet. Lapsilla on oikeus erityiseen suojeluun ja huolenpitoon. Suojelun avulla voidaan paitsi auttaa lasta selviytymään vaikeista tilanteista, myös turvata lasten ja aikuisten tasa-arvoinen asema yhteiskunnassa.

Perustuslain 6§ sisältyvä kaikkien ihmisten yhdenvertaisuus ja tasa-arvoinen kohtelu ovat lastensuojelussa keskeisiä arvoja. Perustuslaissa on erikseen mainittu, että lapsia on kohdeltava tasa-arvoisesti yksilöinä. Tämä tarkoittaa, että lapsella on samat oikeudet kuin aikuisella, ellei hänen oikeuksiaan ole jostakin lakiin perustuvasta syystä rajoitettu.

Lastensuojelulla on erityisvelvollisuus huolehtia kaikkein vaikeimmassa asemassa olevien lasten oikeuksista. Ihmis- ja perusoikeuksiin liittyvät oikeudenmukaisuuden, ihmisarvon sekä ihmisyyden ehdoton kunnioittaminen ja syrjinnän ehkäisy. Lastensuojelulla pitää olla kyky tunnistaa syrjivä ja epäinhimillinen kohtelu ja sen pitää välttää niitä toiminnassaan. Viranomaisella on velvollisuus edistää aktiivisesti lapsen ja perheen hyvinvointia ja tarjota heille tukea ja apua oma-aloitteisesti. Laki säätelee viranomaisen toimintavaltuuksia ja viranomaisen saa käyttää toiminnassaan ainoastaan lakiin perustuvaa valtaa.

Lastensuojelun lähtökohtana on lapsen etu. Yhdistyneiden Kansakuntien lasten oikeuksien sopimuksen 3 artiklan mukaan kaikissa julkisen tai yksityisen sosiaalihuollon, tuomioistuinten,

hallintoviranomaisten tai lainsäädäntöelimien toimissa, jotka koskeva lapsia, on ensisijaisesti otettava huomioon lapsen etu.

Lastensuojelulaki on lastensuojelutoimintaa säätelevä erityislaki. Sen keskeisenä tavoitteena on varmistaa lapsen oikeuksien ja edun huomioon ottaminen sekä turvata lapsen ja hänen perheensä tarvitsemat palvelut ja tukitoimet.

Lapsen etu on Suomen lainsäädännössä määritelty myös lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun lain 1 §:ssä, lastensuojelulain 4 §:ssä sekä sosiaalihuollon asiakaslaissa.

Lapsen edun tulee olla keskeinen arviointiperuste kaikissa lasta koskevissa lastensuojelutoimenpiteissä. Lapsen etua tulee arvioida eri tilanteissa, sekä lapsen asuessa kotona että ollessa sijoitettuna kodin ulkopuolelle, erityisesti suhteessa em. lapsenhuoltolain 1§:n mukaiseen huoltoon. Lapsen etua arvioidaan sen mukaan, miten eri toimenpidevaihtoehdot ja ratkaisut turvaavat lapselle

- tasapainoisen kehityksen ja hyvinvoinnin
- läheiset ja jatkuvat ihmissuhteet
- mahdollisuuden saada ymmärtämystä ja hellyyttä
- iän ja kehitystason mukaisen valvonnan ja huolenpidon
- taipumuksia vastaavan koulutuksen
- turvallisen kasvuympäristön
- ruumiillisen koskemattomuuden ja loukkaamattomuuden
- itsenäistymisen ja kasvamisen vastuullisuuteen
- mahdollisuuden osallistumiseen ja vaikuttamiseen omissa asioissa sekä
- kielellisen, kulttuurisen ja uskonnollisen taustan huomioimisen.

Lapsen etu on sekä koko lapsiväestöä koskeva arvopäämäärä että yksittäistä lasta koskeva työskentelyn lähtökohta ja lapsilainsäädännön läpäisevä periaate. Periaate velvoittaa myös niitä, jotka palveluyksiköissä, hallinnossa, tuomioistuimessa tai lainsäädäntöelimessä tekevät lasta koskevia päätöksiä.

Kaikki lastensuojelun toimenpiteet on suunniteltava ja toteutettava niin, että ne ovat perusteltuja lapsen näkökulmasta ja tuottavat mahdollisimman hyvän lopputuloksen lapsen kannalta. Jos hyvää ratkaisua tilanteeseen ei löydy, on valittava lapsen kannalta vähiten huono. Lapsen etu merkitsee myös aikaulottuvuuden huomioon ottamista. Tosiasia on, että etenkin pienen lapsen elämä tapahtuu tässä ja nyt. Aika on suhteutettava lapsen ikään. Vauvan aika on erilainen kuin murrosikäisen aika ja suojelun tarve on erilaista.

Lapsi on asiantuntija omilla asioillaan. Lapsen asiantuntijuus toteutuu enenevässä määrin iän lisääntyessä. Kaikkien aikuisten, erityisesti lastensuojelussa toimivien, tehtävänä on huolehtia siitä, että lapsella on mahdollisuus oikeuksiensa käyttämiseen.

2 VUODEN 2009 LASTEN HYVINVOINNIN SUUNNITELMAN TOIMENPIDE EHDOTUSTEN SEURANTA

2.1 Lasten hyvinvoinnin visio

Vuonna 2009 laaditun lasten hyvinvoinnin suunnitelma, joka kohdistui ajalle 2009 - 2012 esitti lasten hyvinvoinnille seuraavan vision: Lasten ja lapsiperheiden aktiivinen ja turvallinen arki Juupajoella. Tuolloin aktiivisuudella tarkoitettiin toiminta- ja osallistumismahdollisuuksia, turvallisuudella tarkoitettiin asuin- ja elinympäristöön turvallisuutta ja arjella tarkoitettiin päivittäisen elämän sujumista.

2.2 Toimenpide-ehdotusten seuranta

Alla olevaan taulukoon on koottu edellisen suunnitelman vuosille 2009 - 2012 valitut konkreettiset toimenpide- ehdotukset, niiden toteutuminen ja vastuutahot.

Tavoite	Toimenpide	Seuranta (mitä tehty) / ajankohta (milloin)	Vastuutaho
Turvallinen ympäristö	Leikkikenttien kunnostus ja varustaminen Liikenneturvallisuus Valaistus Ilkivallan ehkäisy	Säännölliset tarkastamiset. Jokavuotinen yhteistyö koulujen ja poliisin kanssa. Valaistuksen järjestämiseen ajankohtaa siirretty.	Tekninen lautakunta
Ohjaaminen	Vapaaehtoisten ohjaajien aktivoiminen ja kouluttaminen	Juupajoen 4H-yhdistys on järjestänyt ohjaajakoulutusta. Nuokkarille on aktivoitu vanhemmista koostuva vapaaehtoisvalvojen ryhmä, jota ohjeistetaan tarvittaessa.	Sivistyslautakunta

Tavoite	Toimenpide	Seuranta (mitä tehty) / ajankohta (milloin)	Vastuutaho
Kuntatiimin toiminta	Toiminnan jatkuminen	Kuntatiimin toiminta on säännöllistä ja jatkuvaa, kokoontuminen 3 kertaa vuodessa. Koollekutsujana on toiminut nuoriso- ja liikuntas sihteeri. Nuorisotoimen moniammatillinen yhteistyöryhmä on aloittanut vuonna 2011 alkaen kokoontumiset 2 kertaa vuodessa.	Sivistyslautakunta
Lapsiperheiden arki	Kunnallinen lapsiperheiden kotihoitoapu	Ennalta ehkäisevän perhetyön vahvuutta lisättiin täyttämällä uusi kotihoidon lähihoitajan vakanssi 1.8.2012 alkaen. Avointa varhaiskasvatusta on tarjonnut avoin päiväkoti Kettula, joka aloitti toimintansa 14.9.2012 Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta on käynnistynyt syksyllä 2013	Perusturvalautakunta
Osallisuuden lisääminen	Nuorison kuuleminen Nuorisovaltuusto	Kirkonkylän koululla ja koulukeskuksessa toimivat oppilaskunnat. Nuorisovaltuuston käynnistämistä yritettiin, mutta siihen ei ollut riittävästi innostuneita nuoria. Nuorten vaikuttamiskanavana: aloitekanava.fi	Sivistyslautakunta

Tavoite	Toimenpide	Seuranta (mitä tehty) / ajankohta (milloin)	Vastuutaho
Erityisen tuen tarve	Perusopetuksen avustajien vakinaistaminen Päivähoidon avustajien vakinaistaminen	Yksi avustaja on vakinaistettu. Avustajia on otettu tarvittava määrä, ei vakinaistettu Helmipöllöt-ryhmä perustettiin päivähoitoon erityistä tukea tarvitsevien lasten hoidon ja kasvatuksen vahvistamiseksi 28.5.2012 alkaen.	Sivistyslautakunta Perusturvalautakunta
Koulupudokkaiden huomioiminen ja jatko-opiskeluun ohjaamiseen	Erityishuomion kiinnittäminen	Koulukeskuksen oppilaanohjaajan antama ohjausapu. Tiivis yhteistyö lähialueen oppilaitosten kanssa. Yhteistyö etsivän nuorisotyön kanssa. Toinen etsivä nuorisotyöntekijän hankeraha haettu v. 2012. Työntekijä Oriveden ja Juupajoen alueelle 19.9.2013 alkaen.	Sivistyslautakunta Perusturvalautakunta
Koulukiusaamisen ehkäiseminen	KiVa-koulu toimenpideohjelman käynnistäminen	Kirkonkylän koululla syksystä 2010 ja koulukeskuksessa syksystä 2011 lähtien KiVa-koulu toimenpideohjelma otettu käyttöön.	Sivistyslautakunta

3 JUUPAJOEN KUNTA LASTEN JA NUORTEN ELINYMPÄRISTÖNÄ

Juupajoen kunta on kaikilta osiltaan väljän, edullisen ja turvallisen asumisen maaseutukunta, josta on hyvät työssäkäynti- ja asiointiyhteydet Tampereen keskukseen. Kunnan kokonaispinta-ala on 274,95 km², josta vesipinta-alaa on 16,45 km². Juupajoen kunnassa lapsiperheiden peruspalvelut ovat helposti saatavissa ja niihin ollaan tyytyväisiä. Aktiivisten aikuisten ansiosta kunnassa lasten ja nuorten harrastusmahdollisuudet ovat hyvät ottaen huomioon kunnan koon. Tontteja on kunnassa hyvin saatavissa.

3.1 Kunnan ominaispiirteet

Juupajoen kunta sijaitsee Pirkanmaan maakunnan Ylä-Pirkanmaan seutukunnassa. Juupajoen halki kulkee etelä-pohjoissuunnassa kantatie 58 ja Tampere-Haapamäki -rautatie. Juupajoki kuuluu Ylä-Pirkanmaan seutukuntaan. Naapureina ovat Orivesi, Ruovesi, Mänttä-Vilppula ja Jämsä. Juupajoen kuntakeskuksesta Korkeakoskelta on matkaa Tampereelle 55 kilometriä.

Kuva 1. Juupajoen sijoittuminen Pirkanmaalla.

3.2 Väestörakenne

Väestön ikärakenne Juupajoella vastaa pääosin yleistä ikärakennetta Pirkanmaalla vaikkakin väestö on hieman vanhempaa kuin väestö Pirkanmaalla keskimäärin (Taulukko 1).

Väestö		2009	2010	2011	2012
0-6-vuotiaat,	Juupajoki	7,1	6,5	6,7	6,9
0-6-vuotiaat	Pirkanmaa	7,9	8	8	8
7-15 –vuotiaat	Juupajoki	10,5	10,7	10,2	10,6
7-15 –vuotiaat	Pirkanmaa	9,6	9,5	9,4	9,4
16-24 –vuotiaat	Juupajoki	8,4	8,1	7,8	7,2
16-24 –vuotiaat	Pirkanmaa	11,3	11,3	11,3	11,2
25-64 –vuotiaat	Juupajoki	51,3	51,5	51,2	50,4
25-64 –vuotiaat	Pirkanmaa	54,1	53,8	53,2	52,6
65-74 –vuotiaat	Juupajoki	12,2	12,3	12,4	13
65-74 –vuotiaat	Pirkanmaa	8,9	9,3	9,8	10,3
75-84 –vuotiaat	Juupajoki	7,4	7,4	8,2	8,3
75-84 –vuotiaat	Pirkanmaa	6,1	6,1	6,1	6,1
85 vuotta täyttäneet	Juupajoki	3,2	3,4	3,6	3,7
85 vuotta täyttäneet	Pirkanmaa	2,1	2,2	2,2	2,3

Taulukko 1. Juupajoen kunnan väestön jakauma ikäryhmittäin (% väestöstä) vv. 2009 – 2012

Väestön ikärakenteen kehitys Juupajoella noudattelee yleistä suomalaista ikärakenteen kehitystä. Suuret ikäluokat eläköityvät tai ovat eläköitymässä, jolloin vanhusväestön määrä kunnassa tulee kasvamaan samalla kun syntyvyys laskee. Pirkanmaa on ollut muuttovoitto aluetta, mutta kasvu keskittyy Pirkanmaalla tiettyihin kasvukeskuksiin, kun taas alueen reuna-alueet ovat muuttotappio alueita. Juupajoen asukasluku on oli vuonna 2009 yht. 2116 henkeä, vuonna 2010 yht. 2094 henkeä ja vuonna 2011 yht. 2046 henkeä. Lapsia Juupajoelle syntyi vuonna 2009 yht. 17 ja vuosina 2010 ja 2011 kumpanakin 19 uutta lasta. Vuonna 2012 Juupajoelle syntyi yht. 26 lasta. Vuonna 2013 arvioidaan Juupajoelle syntyvän yht. 16 lasta. Yli 65 -vuotiaiden osuus on kuitenkin Pirkanmaan keskiarvoa korkeampi. Tilastokeskuksen ennusteen mukaan Juupajoen huoltosuhte vuonna 2025 tulee olemaan Pirkanmaan toiseksi huonoin. Huoltosuhteluku ennuste Juupajoelle on 101,5. Toisin sanoen jokaista työkäistä (15-64vuotiasta) juupajokelaista kohden tulee olemaan puolitoista huollettavaa (0-15v tai yli 64 -vuotiasta).

Juupajoella lapsiperheiden osuus kaikista perheistä (mukaan lukien lapsettomat avio- tai avoparit) on laskenut tasaisesti, kun se yleisesti Pirkanmaalla on pysynyt vuosina 2009-2012 suunnilleen samana. (Taulukko 2). Pirkanmaalla lapsiperheiden osuus kaikista perheistä oli vuonna 2012 yht. 39,6 %, kun vastaavasti Juupajoella lapsiperheiden osuus kaikista perheistä oli yht. 36,2 %.

Väestö		2009	2010	2011	2012
Perheet yhteensä	Juupajoki	567	572	564	558
Lapsiperheet, % perheistä	Juupajoki	39,2	37,8	36,7	36,2
Lapsiperheet, % perheistä	Pirkanmaa	40	39,8	39,7	39,6

Taulukko 2. Lapsiperheiden osuus (%) Juupajoella ja Pirkanmaalla kaikista perheistä vv. 2009 – 2012.

Yksinhuoltajaperheiden suhteellisen osuuden nousussa kaikista lapsiperheistä on ollut Juupajoella selvää nousua vuosien 2009-2011 välillä. Vuonna 2012 yksinhuoltajaperheiden prosenttiosuus oli laskenut lähemmäksi Pirkanmaan keskiarvoa. Kuitenkaan vastaavaa nousua ei ole havaittavissa avioerojen määrässä (Taulukko 3). Päinvastoin avioerojen prosenttiosuus Juupajoella on laskenut ollen alle Pirkanmaan keskiarvon.

Lapsiperheet		2009	2010	2011	2012
Yksinhuoltajaperheet, % lapsiperheistä	Juupajoki	16,2	20,8	23,7	21,3
Yksinhuoltajaperheet, % lapsiperheistä	Pirkanmaa	19,7	20	20	20,1
Avioeroja 25-64 -vuotiailla / 1000 vastaavanikäistä naimisissa olevaa	Juupajoki	18,7	12,9	13,3	-
Avioeroja 25-64 -vuotiailla / 1000 vastaavanikäistä naimisissa olevaa	Pirkanmaa	16,7	17,3	17,9	-

Taulukko 3. Yksinhuoltajaperheiden osuus perheistä Juupajoella ja Pirkanmaalla ja avioerojen määrä Juupajoella ja Pirkanmaalla vv. 2009 – 2012.

Yksinhuoltajaperheiden kasvu puolestaan voi selittyä myös avoerojen määrän lisääntymisellä, joista ei tilastoja ole saatavissa. Yksinhuoltajuus on riski lapsille ja nuorille, koska terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen mukaan yksinhuoltajien terveydentila on heikompaa kuin muiden lapsiperheiden vanhempien. Yksinhuoltajista 86,5 % on naisia, joten yksinhuoltajuuteen liittyvät terveysongelmat kuormittavat pitkälti äitejä. Terveyden ja hyvinvointilaitoksen lapsiperhekyselyyn vastanneet yksinhuoltajaäidit kokevat oman terveytensä hieman huonommaksi kuin puolison kanssa asuvat äidit. Lisäksi yksinhuoltajaäidit kokevat avo- tai avioliitossa olevia äitejä yleisemmin alakulua ja väsymystä Lapsiperhekyselyyn vastanneiden yksinhuoltajaäitien koulutustaso on muiden äitien koulutustasoa alhaisempi. Kuitenkin kyselyn mukaan yksinhuoltajaäitien työllisyysaste oli yhtä korkea kuin puolison kanssa asuvilla äideillä.

4 LASTEN, NUORTEN JA PERHEIDEN KASVUOLOT

4.1 Asuminen

Juupajoella ei ole asunnottomuutta ja kunnassa pystytään osoittamaan vuokra-asunto. Lapsiperheistä ahtaasti asuvia asuntokuntia Juupajoella on noin kolmannes kaikista lapsiasuntokunnista, mikä on hieman korkeampi luku kuin Pirkanmaalla keskimäärin. Ahtaasti asumisella tarkoitetaan, että keittiö poislukien huonetta kohti asunnossa on enemmän kuin yksi henkilö yhtä huonetta kohden. Kaikista asuntokunnista Juupajoella ahtaasti asuu noin kymmenen prosenttia. (Taulukko 4)

Ahtaasti asuminen ja asunnottomuus		2009	2010	2011
Ahtaasti asuvat asuntokunnat, % kaikista asuntokunnista	Juupajoki	11,3	10,7	9,9
Ahtaasti asuvat asuntokunnat, % kaikista asuntokunnista	Pirkanmaa	8,9	8,7	8,6
Ahtaasti asuvat lapsiasuntokunnat, % kaikista lapsiasuntokunnista	Juupajoki	35,3	31,5	32,9
Ahtaasti asuvat lapsiasuntokunnat, % kaikista lapsiasuntokunnista	Pirkanmaa	29,2	28,9	28,6

Taulukko 4. Ahtaasti asuvien asuntokuntien osuus kaikista asuntokunnista Juupajoella ja Pirkanmaalla vv. 2009 – 2011.

4.2 Työllisyys ja työttömyys

Yksi suurimmista työnantajista Juupajoella on vahva sahateollisuuden keskittymä, joka tuottaa vuosittain uudenaikaisissa laitoksissaan noin 300 000 m³ sahatavaraa. Suurimmat yksiköt ovat UPM-Kymmene konserniin kuuluva Korkeakosken Saha ja JPJ-Wood Oy. Muita merkittäviä työnantajia ovat Millog Oy ja Juupajoen kunta.

Elinkeinorakenteeseen on voimakkaasti vaikuttanut maa- ja metsätalouden työpaikkojen vähentyminen. Vastaavasti palveluelinkeinojen osuus on noussut. Työvoima jakaantuu seuraavasti: yksityiset- ja julkiset palvelut 52 %, teollisuus- ja rakennustoiminta 34 %, maa- ja metsätalous 11 %, muut 3 %. Kunnan työpaikkaomavaraisuus on 92 %.

Työttömien määrä Juupajoella on seurannut vuosien 2009-2011 aikana Pirkanmaan yleistä työttömyysasteen kehitystä. Nuorisotyöttömyyden määrä Juupajoella on vähentynyt selvästi vuodesta 2009. Sen sijaan pitkäaikaistyöttömien määrä on tilastojen mukaan noussut selvästi vuodesta 2009. (Taulukko 5) Pitkäaikaistyöttömyys on merkittävä riskitekijä yhteiskunnasta syrjäytymiseen ja suuri rasite julkiselle taloudelle.

Pitkäaikaistyöttömyyden syinä on usein heikko koulutustaso. Vuosien 2009 ja 2011 pitkäaikaistyöttömyyttä selittää osin myös maailmantalouden kriisi, joka jatkuu edelleen vuonna 2013. Pitkäaikaistyöttömyys on varsinkin ikääntyneiden ja matalan koulutustason työttömien ongelma. Se on vakava ongelma siksi, että työttömyyden jatkuessa pitkään työttömän ammattitaito rapistuu ja työttömällä on suuri riski syrjäytyä lopullisesti työmarkkinoilta. Nuorelle huono-osaisuuden periytyminen voi näkyä myös koulutuksesta syrjäytymisenä, kun perheellä ei ole taloudellisia resursseja kouluttaa lapsiaan. Näin nuoren mahdollisuudet työmarkkinoilla heikkenevät. Lapsiperheille työttömyys aiheuttaa niin taloudellisia kuin henkisiäkin haasteita. Hankinnoista ja harrastuksista joudutaan tinkimään. Työttömyys voi vaikuttaa vanhemman itsetuntoon ja jaksamiseen ja sitä kautta kärjistää ongelmia perheissä.

Työttömät		2009	2010	2011	2012
Työttömät, % työvoimasta	Juupajoki	11,7	10,8	10,2	9,1
Työttömät, % työvoimasta	Pirkanmaa	11,9	11,9	10,6	10,8
Nuorisotyöttömät, % 18-24-vuotiaasta työvoimasta	Juupajoki	17,1	10,1	10,4	10,8
Nuorisotyöttömät, % 18-24-vuotiaasta työvoimasta	Pirkanmaa	15,9	15,7	13,5	14,2
Pitkäaikaistyöttömät, % työttömistä	Juupajoki	19,1	23,3	25,5	29,8
Pitkäaikaistyöttömät, % työttömistä	Pirkanmaa	17,3	23,9	27,2	27,5

Taulukko 5. Työttömien ja nuorisotyöttömien suhteellinen osuus työvoimasta ja pitkäaikaistyöttömien suhteellinen osuus työttömistä Juupajoella ja Pirkanmaalla vuosina 2009 – 2011.

4.3 Koulutustaso

Korkeakoulutettuja Juupajoella on selvästi Pirkanmaan keskiarvoa vähemmän. Keskiasteen koulutuksen saaneissa ja koulutuksen ulkopuolelle jääneiden osalta Juupajoki ei juuri eroa Pirkanmaan keskiarvoista (Taulukko 6). Korkeakoulutuksen vähyys näkyy myös koulutustasomittarissa¹, jossa juupajokelaisten keskimääräinen koulutuksen pituus on noin vuoden lyhyempi kuin Pirkanmaalla keskimäärin. Juupajokelaiset ovat opiskelleet peruskoulun jälkeen keskimäärin kaksi ja puoli vuotta, kun Pirkanmaalla keskimäärin opiskelu on kestänyt noin kolme ja puoli vuotta. (Taulukko 6)

Koulutustaso		2009	2010	2011
Korkea-asteen koulutuksen saaneet, % 15 vuotta täyttäneistä	Juupajoki	15,6	15,8	16,3
Korkea-asteen koulutuksen saaneet, % 15 vuotta täyttäneistä	Pirkanmaa	27,8	28,5	28,9
Keskiasteen koulutuksen saaneet, % 15 vuotta täyttäneistä	Juupajoki	39,1	40,2	41,1
Keskiasteen koulutuksen saaneet, % 15 vuotta täyttäneistä	Pirkanmaa	40,4	40,6	40,9
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17-24-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä	Juupajoki	12,7	12,1	11,4
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17-24-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä	Pirkanmaa	10,2	10	9,9
Koulutustasomittain		2009	2010	2011
Koulutustasomittain	Juupajoki	232	238	245
Koulutustasomittain	Pirkanmaa	338	345	349

Taulukko 6. 15-vuotta täyttäneistä korkeakoulutuksen saaneet ja keskiasteen koulutuksen saaneet sekä koulutuksen ulkopuolelle jääneet Juupajoella ja Pirkanmaalla vuosina 2009 – 2011. Koulutustasomittain Juupajoella ja Pirkanmaalla vuosina 2009 – 2011.

¹ Koulutustasomittain ilmaisee väestön koulutustason, joka on mitattu laskemalla perusasteen jälkeen suoritettua korkeimman koulutuksen keskimääräinen pituus henkeä kohti. Väestön koulutustasoa osoittava mittain kuvaa väestöryhmän koulutustasoa koulutuspiduudella. Esimerkiksi koulutustasoluku 246 osoittaa, että teoreettinen koulutusaika henkeä kohti on 2,5 vuotta peruskoulun suorittamisen jälkeen.

4.4 Sairastavuusindeksi

Sairastavuusindeksi ilmaisee jokaiselle Suomen kunnalle lasketun indeksin avulla miten tervettä tai sairasta väestö on suhteessa koko maan väestön keskiarvoon (= 100). Sairastavuusindeksi perustuu kolmeen rekisterimuuttajaan: kuolleisuuteen, työkyvyttömyyseläkkeellä olevien osuuteen työikäisistä ja erityiskorvattaviin lääkkeisiin oikeutettujen osuuteen väestöstä. Kukin muuttujista on suhteutettu erikseen maan väestön keskiarvoon, jota merkitään luvulla 100. Lopullinen indeksi on kolmen osaindeksin keskiarvo. Sairastavuusindeksi kertoo yleistilanteen kunnan tai sitä suuremman alueen sairastavuudesta. Sairastavuusindeksin mukaan

juupajokelaisten terveys on maan keskiarvoa ja se on vuosien 2009-2011 välillä pysynyt suurin piirtein samalla tasolla (Taulukko 7).

Sairastavuusindeksi	2009	2010	2011
Juupajoki	101,5	99,2	99,3

Taulukko 7. Juupajoella sairastavuusindeksi (Kela) vuosina 2009 – 2011.

Erikseen nuorten terveydentilaa ei sairastavuusindeksillä voida mitata. Nuorten terveydentilaa arvioidaan 8. ja 9. luokkalaisille tehdyn koulukyselyn tulosten perusteella seuraavassa luvussa.

4.5 Rikollisuus

Henkeen ja terveyteen kohdistuneita rikoksia on Juupajoella tapahtunut vuosina 2009-2011 alle kymmenen, joista alle 24-vuotiaiden tekemiä vuosittain on ollut yksi tai kaksi. Pääasiassa kyseessä on ollut pahoinpitelyrikokset tai vahingontuottamukset. Eniten nuorten tekemiä rikoksia on kirjattu liikenne rikkomuksien osalta. Pääasiassa alle 24-vuotiaiden rikkeet ovat olleet liikenneturvallisuuden vaarantamisia. 18-23 -vuotiaiden liikenneturvallisuuden vaarantamiset ovat vähentyneet selvästi vuodesta 2010. Suurin osa liikenne rikkomuksista on ollut yli 24 -vuotiaiden tekemiä (Taulukko 8a).

Nuorten tekemät omaisuusrikokset ovat olleet pääosin vahingontekoja. Myös muutamia petoksia on tarkasteluajanjaksolla Juupajoella kirjattu. Lukumääräisesti katsottuna edellä mainitut ns. rikollislakirikokset ovat lisääntyneet alle 18 -vuotiaiden osalta vuonna 2011. Onko kyseessä poikkeusvuosi vai ei, selviää vasta myöhemmissä tilastoissa. Muuten poliisin kirjaamien rikosten määrä on pysynyt vuosittain suurin piirtein samalla tasolla, vaikka vuosittaisia, suuriakin, heittoja eri rikosten osalta onkin ollut.

		2008	2009	2010	2011
alle 18v	Rikoslakirikokset	2	15	11	38
	Alkoholirikokset	0	0	0	1
	Liikenne rikkomukset	2	5	5	2
	Muut rikokset	0	0	0	0
	Rikoksia yhteensä	4	20	16	41
18-23v	Rikoslakirikokset	21	41	27	29
	Alkoholirikokset	0	0	0	0
	Liikenne rikkomukset	6	16	8	10
	Muut rikokset	1	0	0	1
	Rikokset yhteensä	28	57	35	40
24v-	Rikoslakirikokset	71	90	88	103
	Alkoholirikokset	1	0	0	0
	Liikenne rikkomukset	52	51	64	50
	Muut rikokset	4	3	5	5
	Rikokset yhteensä	128	144	157	158
Kaikki rikokset	Rikoslakirikokset	94	146	126	170
	Alkoholirikokset	1	0	0	1
	Liikenne rikkomukset	60	72	77	62
	Muut rikokset	5	3	5	6
	Rikokset yhteensä	160	221	208	239

Taulukko 8a. Rikosten lukumäärä Juupajoella vuosina 2008-2011. Lähde: Poliisin tilasto.

Juupajoella huumausainerikokset alle 24-vuotiailla ovat olleet pääasiassa käyttör rikoksia ja Juupajoella on kirjattu vain yksi huumausainerikos vuonna 2009. Käytännössä tämä tarkoittaa joko välittämistä tai huumausaineen kasvattamista. Alle 18-vuotiaille ei vuosina 2009-2011 ole kirjattu huumausainerikoksia. Huumausaineiden käyttör rikokset 18-23 -vuotiailla kasvoivat kuitenkin vuoden 2010 kolmesta 2011 kymmeneen käyttör rikokseen. Myös yli 24-vuotiaiden osalta huumausainerikosten määrä kasvoi selvästi vuonna 2011 (Taulukko 8b).

Huumausainerikokset		2009	2010	2011	2012
Poliisin tietoon tulleet kaikki huumausainerikokset / 1000 asukasta	Juupajoki	0	4,8	16,1	5,9
Poliisin tietoon tulleet kaikki huumausainerikokset / 1000 asukasta	Pirkanmaa	3,6	4,2	3,7	3,6
Poliisin tietoon tulleet huumausaineiden käyttör rikokset / 1000 asukasta	Juupajoki	0	3,3	13,7	5,9
Poliisin tietoon tulleet huumausaineiden käyttör rikokset / 1000 asukasta	Pirkanmaa	2,3	2,5	2,3	2,1

Taulukko 8b. Huumausainerikosten lukumäärä vuosina 2009 – 2012 Juupajoella ja Pirkanmaalla. Lähde: Poliisin tilasto.

Pääosin Juupajoen suhteellinen rikollisuus on pienempää kuin Pirkanmaalla keskimäärin (Taulukko 8 c)

		2009	2010	2011	2012
Poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset / 1000 asukasta	Juupajoki	3,8	4,8	3,9	2,5
Poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset / 1000 asukasta	Pirkanmaa	5,2	5,5	6,8	6,9
Poliisin tietoon tulleet liikenneturvallisuuden vaarantamiset ja liikennerikkomukset / 1000 asukasta	Juupajoki	73,7	61,6	56,7	48,4
Poliisin tietoon tulleet liikenneturvallisuuden vaarantamiset ja liikennerikkomukset / 1000 asukasta	Pirkanmaa	69,5	70,4	81,8	71,9
Poliisin tietoon tulleet omaisuusrikokset / 1000 asukasta	Juupajoki	17	8,1	9,8	31,6
Poliisin tietoon tulleet omaisuusrikokset / 1000 asukasta	Pirkanmaa	39,6	40	41,6	41,8

Taulukko 8c. Rikosten suhteellinen osuus (1000 asukasta kohti) vuosina 2009 -2012. Lähde: Poliisin tilasto.

Lähisuhdeväkivaltaan liittyviä kotihälytyksiä Juupajoella on ollut muutamia vuosittain. Kun huomioidaan perheiden määrä ja se, että lähisuhdeväkivalta voi koskea myös lapsettomia pareja, ei ainakaan poliisin tietoon tullutta lähisuhdeväkivaltaa Juupajoella ole hälyttävästi. (Taulukko 8d)

	2008	2009	2010	2011
Perheväkivaltaan liittyvät kotihälytykset lkm	4	9	2	4

Taulukko 8d. Perheväkivaltaan liittyvien kotihälytysten määrä Juupajoella vuosina 2008 – 2011. Lähde: Poliisin tilasto.

5 LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINNIN TILA

5.1 Koulukysely

Juupajoen 8. ja 9. luokkalaisilta on kerätty nuorten hyvinvointia kuvastavia tilastoja vuodesta 2003 asti. Kysely toteutetaan joka toinen vuosi ja viimeisin kysely on toteutettu vuonna 2011. Kouluterveyskyselyssä aineistonkeruu toteutetaan luokkakyselynä. Kyselyyn vastataan yhden oppitunnin aikana opettajan ohjaamana ja vastaajat palauttavat opettajalle nimettömät lomakkeet, joten vastausprosentin voi olettaa koulukyselyssä olevan korkea. Näin ollen koulukysely kuvaa varsin kattavasti Juupajoen nuorten näkemyksiä. Koulukyselyn kuntaraportissa nuorten hyvinvointia kuvataan usealla eri indikaattorilla, jotka kuvaavat yläluokkalaisten hyvinvointia viidessä eri ryhmässä: elinolot, kouluolot, koettu terveys, terveystottumukset ja kokemus oppilas- ja opiskelijahuollon tuesta. Osa indikaattoreista perustuu kyselyn yksittäisiin kysymyksiin ja osa on muodostettu useasta kysymyksestä. Vuoden 2011 kyselyssä oli saatavissa vertailutietoa myös koko Suomen ja Pirkanmaa osalta.

5.1.1 Elinolot koulukysely

Elinolojen suhteen juupajokelaiset yläkoululaiset vastaavat pääosin Pirkanmaan ja koko aineiston keskiarvoja. Suurimmat erot ovat läheisten ystävien määrässä ja toistuvien rikkeiden määrässä. Juupajokelaisista 8. ja 9. luokkalaisista 15% mainitsi ettei heillä ole yhtään läheistä ystävää, kun

Pirkanmaalla ja koko aineistossa vastaavat prosenttiluvut olivat vain yhdeksän prosenttia. Niin ikään juupajokelaisilla koululaisilla oli oman ilmoituksensa mukaan muuta maata enemmän toistuvia rikkeitä. Oppilaiden mukaan juupajokelaisten lasten vanhemmat tiesivät selvästi muita pirkanmaalaisia vanhempia paremmin missä nuoret viettivät aikaansa. Tilanne oli parantunut selvästi edellisestä kyselystä. Oppilaiden mukaan juupajokelaiset perheet myös aterioivat yhdessä pirkanmaalaisia perheitä enemmän. Myös perheiden yhteisten aterioiden määrässä oli parantunutta selvästi edellisestä kyselystä. Fyysisen uhan kokeminen oli Juupajoelle pysynyt ennallaan ollen alhaisempi kuin Pirkanmaalla keskimäärin. Sen sijaan seksuaalista väkivaltaa oli juupajokelainen nuori kokenut hieman enemmän kuin Pirkanmaalla keskimäärin (Taulukko 9).

	2003	2005	2007	2009	2011	Pirkanmaa	Koko aineisto
ELINOLOT	%	%	%	%	%	%	%
Ainakin yksi vanhemmista tupakoi	47	55	45	45	38	34	34
Vähintään yksi vanhemmista työttömänä vuoden aikana	27	40	33	28	26	31	29
Vanhemmat eivät tiedä aina viikonloppuiltojen viettopaikkaa	42	40	33	38	30	39	38
Keskusteluvaikeuksia vanhempien kanssa	16	14	6	10	6	10	10
Perhe ei syö yhteistä ateriaa iltapäivällä tai illalla	57	62	62	67	53	59	54
Ei yhtään läheistä ystävää	14	14	13	6	15	9	9
Läheisen alkoholin käyttö aiheuttanut ongelmia	-	-	-	24	16	13	12
Kokenut fyysistä uhkaa vuoden aikana	17	24	22	11	12	19	19
Kokenut seksuaalista väkivaltaa	-	-	-	-	17	14	13
Toistuvasti rikkeitä vuoden aikana	28	17	17	20	29	20	19

Taulukko 9 8. ja 9. luokkalaisten elinolot Juupajoella. Lähde: Koulukysely

Koetun terveyden osalta juupajokelaiset nuoret kokevat terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi selvästi Pirkanmaalaisia ja koko aineiston vastauksia enemmän. Toisaalta taas koulu-uupumusta koki vain kuusi prosenttia vastanneista, kun edellisessä kyselyssä itsensä uupuneeksi koki peräti 28% vastanneista. Koulu-uupumusta oli Juupajoella myös viimeisimmän kyselyn perusteella selvästi vähemmän kuin aineistossa keskimäärin. (Taulukko 10)

	2003	2005	2007	2009	2011	Pirkanmaa	Koko aineisto
KOETTU TERVEYS	%	%	%	%	%	%	%
Kokee terveydentilansa keskinertaiseksi tai huonoksi	16	22	8	27	24	16	17
Päivittäin vähintään kaksi oiretta	10	20	14	25	16	17	17
Väsymystä lähes päivittäin	5	8	14	24	15	15	15
Niska- tai hartiakipuja viikoittain	31	32	31	33	32	29	29
Päänsärkyä viikoittain	18	34	27	45	30	30	31
Keskivaikea tai vaikea masentuneisuus	10	14	10	25	12	12	13
Koulu-uupumus	-	-	13	28	6	13	12
Ylipaino	13	21	12	35	22	16	17

Taulukko 10 Juupajokelaisten 8. ja 9. luokkalaisten kokemus omasta terveydestä. Lähde: Koulukysely

5.2 Elintavat ja terveystottumukset

Juupajokelaisten koululaisten terveystottumukset näyttävät olevan selkeästi parempia kuin aineiston koululaisilla keskimäärin. Koululounaan syömisessä, nukkumaanmenossa, tupakoinnissa, huumeekokeilussa ja alkoholinkäytössä juupajokelaisten nuorten vastauksista ei tule huolta siinä määrin kuin Pirkanmaalla yleensä. Aamupalaa syö vain noin puolet koululaisista, mutta toisaalta taas kouluruuan jättää päivittäin syömättä vain 11% vastanneista. Ruutuaikaa katsovia on muuta aineistoa enemmän. (Taulukko 11)

	2003	2005	2007	2009	2011	Pirkanmaa	Koko aineisto
TERVEYSTOTTUMUKSET	%	%	%	%	%	%	%
Ei syö aamupalaa joka arkiamu	-	-	51	47	52	43	43
Ei syö koululounasta päivittäin	-	-	-	-	11	34	29
Hampaiden harjaus harvemmin kuin kahdesti päivässä	-	-	-	-	58	51	52
Harrastaa hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajalla korkeintaan 1 h viikossa	35	37	36	34	26	34	34
Ruutuaika arkipäivisin 4 tuntia tai enemmän	-	-	-	-	27	22	22
Nukkumaanmeno myöhemmin kuin klo 23	12	34	18	45	19	26	27
Tupakoi päivittäin	14	18	12	13	4	14	15
Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa	14	28	15	10	6	15	15
Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran	5	2	2	3	0	8	7

Taulukko 11 Juupajokelaisten 8. ja 9. luokkalaisten terveystottumukset Lähde: Koulukysely

5.3 Koulun arki ja koulussa viihtyminen

Koulun työilmapiirin ongelmat ovat vähentyneet vuosittain koulukyselyn alusta vuodesta 2003 alkaen ja työilmapiiri on selvästi pienempi kuin Pirkanmaalla ja koko aineistossa. Sen sijaan kuulluksi tulemisessa on Juupajoella tapahtunut selvä huonontuminen edelliseen kyselyyn verrattuna. Toisaalta taas koulutyön määrän tunteen liian suureksi vain puolet siitä, mitä vuoden 2009 kyselyssä ja työmäärän liian suureksi kokevia on muutenkin selvästi vähemmän kuin muussa aineistossa. Sen sijaan juupajokelaiset koululaiset kokevat tulevansa kuulluksi selvästi pirkanmaalaisia luokkatovereitaan huonommin. (Taulukko 12)

	2003	2005	2007	2009	2011	Pirkanmaa	Koko aineisto
KOULUOLOIT	%	%	%	%	%	%	%
Koulun fyysisissä työoloissa puutteita	48	51	34	45	50	55	56
Koulutapaturma lukuvuoden aikana	-	-	16	16	18	23	24
Koulun työilmapiirissä ongelmia	38	37	32	23	19	28	27
Ei koe tulevansa kuulluksi koulussa	31	42	25	28	40	30	29
Koulutyöhön liittyvä työmäärä liian suuri	37	29	43	39	18	39	38
Vaikeuksia opiskelussa	36	21	38	44	27	34	32
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa	7	9	14	8	6	8	8
Lintsannut ainakin 2 päivää kuukauden aikana	14	3	9	9	5	9	9
Ei tiedä miten voi vaikuttaa koulun asioihin	-	-	34	42	42	46	46

Taulukko 12 Juupajokelaisten 8. ja 9. luokkalaisten kokemus kouluoloista Lähde: Koulukysely

Oppilashuoltoon liittyvissä kysymyksissä näkyy koulukuraattorin ja koulupsykologin puute Juupajoella. Koulukuraattorin ja koulupsykologin vastaanotolle pääsy on vastaustenkin mukaan selvästi vaikeampaa Juupajoella kuin Pirkanmaalla tai koko maassa keskimäärin. Sen sijaan terveydenhoitajan pitämälle vastaanotolle lähes kaikki juupajokelaiset koululaiset kokevat helpoksi (Taulukko 13).

	2003	2005	2007	2009	2011	Pirkanmaa	Koko aineisto
KOKEMUS OPPILASHUOLLON TUESTA							
Vaikea päästä kouluterveydenhoitajan vastaanotolle	-	-	4	5	4	14	13
Vaikea päästä koululääkärin vastaanotolle	-	-	39	44	40	36	36
Vaikea päästä koulukuraattorin vastaanotolle	-	-	76	44	55	20	23
Vaikea päästä koulupsykologin vastaanotolle	-	-	76	73	72	42	44
Koulunkäynnissä ja opiskelussa avun puutetta	7	11	6	15	6	10	10
Avun puutetta itseä huolestuttavissa asioissa	-	-	-	-	16	20	21

Taulukko 13 Juupajokelaisten 8. ja 9. luokkalaisten kokemus oppilashuollon tuesta Lähde: Koulukysely

5.4 Koulukyselyn yhteenvetoa

Seuraavassa esitellään tiivistetysti tärkeimmät ilon- ja huolenaiheet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaille Juupajoella vuonna 2011. Mukaan on valittu merkittävät kahden viimeisimmän kyselyvuoden välillä ja pidemmällä aikavälillä tapahtuneet muutokset. Muutoksia ei esitetä tärkeysjärjestyksessä.

Ilonaiheet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaille olivat: perheen yhteinen ateriointi iltaisin lisääntyi, koulutyön määrä koettiin kohtuullisemmaksi, opiskeluun liittyvät vaikeudet vähentyivät, viikoittain koettu päänsärky vähentyi, keskivaikea tai vaikea masentuneisuus vähentyi, koulu-uupumus vähentyi, ylipainoisia oli vähemmän, myöhään valvominen koulupäiviä edeltävinä iltoina vähentyi, päivittäinen tupakointi vähentyi ja koulunkäynnin vaikeuksiin saatiin yleisemmin apua. Pitkän aikavälin positiivinen muutos oli humalajuomisen vähentyminen. Huumeita oli kokeillut alle puoliprocenttia vastanneista. Edelliseen kyselyyn verrattuna huolenaiheena voidaan mainita 8. ja 9. luokkalaisten kuulluksi tulemisen koulussa huonontuneen. Myös koulukuraattorin vastaanotolle pääsy koettiin vaikeammaksi kuin edellisessä kyselyssä.

6 LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINTIA EDISTÄVÄT JA ONGELMIA EHKÄISEVÄT PALVELUT

Kunnan on sosiaali- ja terveydenhuoltoa, opetustointia sekä muita kaikille lapsille, nuorille ja lapsiperheille tarkoitettuja palveluja järjestäessään ja kehittäessään huolehdittava siitä, että palvelujen avulla tuetaan lapsia ja vanhempia ja edistetään heidän hyvinvointiaan. Erityisen tärkeää on huolehtia siitä, että lasten fyysiset, psyykkiset ja sosiaaliset kasvuolot ovat turvallisia ja kehitystä edistäviä.

6.1 Teknisen toimen palvelut

6.1.1 Asuminen ja ympäristö

Rakennetussa ympäristössä tehdään monenlaisia rikoksia, mutta yleisimmin rakennettuun ympäristöön liitetään katuväkivalta ja ilkivalta. Hyvän suunnittelun, taitavan toteutuksen ja huolellisen ylläpidon ansiosta rakennetussa ympäristössä voivat turvallisesti toimia kaikenlaiset ihmiset. Turvallinen ja toimiva ympäristö pienentää tapaturma- ja onnettomuusriskiä ja kannustaa omatoimisuuteen. Turvallinen lähiympäristö, toimivat kulkuyhteydet ja kohtuulliset liikennemäärät edistävät turvallisuutta rakennetussa ympäristössä, jossa katutilaa käytetään muuhunkin kuin vain siirtymiseen paikasta toiseen. Turvalliseen ympäristöön pyrkiminen ei ole ainoastaan uhkien ja vaarojen poistamista ja torjumista, vaan myös elinympäristön laadun tavoittelua. Monet keinot, joilla pyritään ympäristön laadun parantamiseen, vaikuttavat positiivisesti myös turvallisuuteen ja turvallisuudentunteeseen.

Leikkikentät

Kunnan ylläpitämiä leikkikenttiä on yksi Kopsamolla, yksi Lyllyssä ja kolme Korkeakoskella, lisäksi leikkikentät päiväkodilla sekä ryhmiksellä. Niiden ylläpito vaatii jatkuvaa seuranta- ja korjaustoimenpiteitä.

Uimarannat

Juupajoella on viisi uimarantaa Lyllyssä, Kopsamolla, Salokunnassa, Pirttijärvellä ja Korkeakoskella.

Liikuntatoimen ylläpidot

Korkeakoskella on kolmen kilometrin valaistu latu koulukeskuksella. Latuverkkoa on myös Käpylässä (5km), Tolliossa, Kirkonkylän koululla (3km), Kopsamolla (10km) sekä Lyllyssä valaistu kuntorata (1,5km).

6.1.2 Liikenne

Liikenne on yksi eniten huolta aiheuttavista tekijöistä rakennetussa ympäristössä. Ajoneuvoliikenteen nopeudella on ratkaiseva merkitys liikenneturvallisuuteen erityisesti taajamissa. Myös kasvanut liikkuvuus ja liikennetarve ovat uhka liikenneturvallisuudelle. Rakennetun ympäristön liikenneturvallisuutta voivat heikentää myös esimerkiksi huono valaistus, häikäisy, sekavat liikennejärjestelyt, huonokuntoiset tiet ja muut ympäristön fyysiset ominaisuudet. Myös väestön ikääntyminen asettaa liikenneturvallisuustyölle uusia haasteita. Liikennetarvetta voidaan pyrkiä vähentämään ja liikenneympäristö voidaan suunnitella hyvää liikennekäyttämistä tukevaksi, jolloin liikennesääntöjä on helppo noudattaa. Kulkumuodon valintaan ja ajonopeuksiin voidaan vaikuttaa ja erilaiset liikkujat ja kulkumuodot sovittaa paremmin yhteen. Liikenneturvallisuuden kehittämiseksi asettaa haasteen monipuolinen liikkujajoukko. Pyöräilijät, jalankulkijat ja autoilijat eivät ole yhtenäisiä ryhmiä, vaan pitävät sisällään hyvin erilaisia tienkäyttäjiä. Toimivat ja turvalliset kulkuyhteydet mahdollistavat itsenäisen toimimisen ja esimerkiksi palvelujen saavutettavuuden. liikenteen aiheuttamien vaarojen ja uhkien samoin kuin liikenteen tarjoamien mahdollisuuksien huomioon ottamista suunnittelussa. Liikenteen ja liikennealueiden rakennetussa ympäristössä tulisi palvella ihmisiä. . Syksyllä 2013 liikenneturvallisuutta on parannettu Kopsamalla, jonne on rakennettu uutta kevyenliikenteen väylää yhteensä noin neljä kilometriä.

6.2 Sivistystoimen palvelut

6.2.1 Varhaiskasvatus

Päivähoito on lakisääteistä toimintaa (laki lasten päivähoitosta) ja perheillä on subjektiivinen oikeus päivähoitopaikkaan. Tavoitteena on järjestää lapsille sekä päivähoitoa että varhaiskasvatusta yhteistyössä perheiden kanssa. Päivähoito tukee sekä lasten kasvua että kehitystä ja tarjoaa lisäksi monipuolisia toimintamahdollisuuksia.

Lasten päivähoiton tulosalue sisältää päiväkotihoidon, esiopetuksen, ryhmäperhepäivähoidon, perhepäivähoidon, avoimen varhaiskasvatustoiminnan ja lakisääteisen lastenhoidontuen. 41-paikkainen Päivänsäde-päiväkoti tarjoaa hoitoa, huolenpitoa ja pedagogista kasvatusta 0-3 -vuotiaille Nalle-osastolla, 4-5 -vuotiaille Oravat-osastolla, 1-6v -vuotiaille pienryhmä Helmipöllöillä ja 6-7 -vuotiaille Kukot-osastolla. Päivähoitossa henkilökunnan määrä myötäilee lainsäädäntöä siten, että alle 3 vuotiaille on yhtä hoitajaa kohden 4 lasta ja yli 3-vuotiaille on yhtä hoitajaa kohden 7 lasta.

Helmipöllöt-ryhmä perustettiin syksyllä 2012 päivähoitossa lasten lukumäärän lisääntyessä ja erityistä tukea tarvitsevien lasten tukemiseksi. Kuntouttava työote toteutuu moniammatillisten tahojen osallistuessa lasten hoitoon ja kuntoutukseen, mm. fysioterapeutin ja puhe- ja toimintaterapeutin palvelujen sisällyttäminen päivähoitopalveluihin.

Perhepäivähoitoa toteutetaan ryhmäperhepäivähoidossa sekä hoitajien omassa kodissa. Perhepäivähoitajien lukumäärä kunnassa on ollut vuosina 2009-2013 yht. 3-4 hoitajaa.

Avointa varhaiskasvatusta tarjoaa avoin päiväkoti Kettula, joka aloitti toimintansa syyskuussa 2012. Kunta vastaa Kettulan toiminnasta päivähoidon johtajan, lastenhoitajan ja perhetyöntekijän työn kautta. Yhteistyökumppanina on seurakunta, joka tarjoaa tilat ja yhden lastenhoitajan työpanoksen maksutta.

Kettula on avoinna perjantaisin, joista yksi perjantai kuukaudesta on perheille maksullinen lapsiparkki. Muuten toiminta on perheille maksutonta.

Lapsia päivähoidossa	2009	2010	2011	2012
päiväkoti				
kokopäivähoito	33	32	30	36
osapäivähoito	24	15	9	11
perhepäivähoito				
kokopäivähoito	7	4	7	9
osapäivähoito	15	9	8	4
ryhmäperhepäivähoito				
kokopäivähoito	13	9	11	10
osapäivähoito	9	5	5	2
yhteensä	101	74	70	72

Taulukko 14. Päivähoidossa olevien lasten lukumäärä vuosina 2009 – 2012. Lähde: Päivähoidon tilasto

Avoimeen varhaiskasvatukseen on osallistunut syksyn 2012 aikana keskimäärin 20 lasta vanhempineen / kerta. Lapsiparkissa on ollut keskimäärin kahdeksan lasta/kerta.

Kunnallista päivähoitoa tarjotaan noin 60% prosentille alle kouluikäisistä lapsista, mikä vastaa Pirkanmaan keskiarvoa (Taulukko 15).

Päivähoito		2009	2010	2011	2012
Kunnan kustantamassa päivähoidossa olleet 1-6 -vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä	Juupajoki	58	75,2	57,3	59,6
Kunnan kustantamassa päivähoidossa olleet 1-6 -vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä	Pirkanmaa	58,4	59,3	60	60,8

Taulukko 15. Päivähoidossa olevien 1-5 -vuotiaiden ja 1-6 -vuotiaiden lasten osuus Juupajoella ja Pirkanmaalla .

Päivähoidon laatusuosituksena toimii varhaiskasvatussuunnitelma, jota päivitetään henkilökunnan kanssa. Päivähoidon laatua varmistetaan myös lasten vanhemmille tehtävillä käyttäjäkyselyillä. Vanhempien kanssa tehdään säännöllistä yhteistyötä: heti lapsen aloittaessa päivähoidon käydään yhdessä perheiden kanssa aloituskeskustelu, jossa käydään läpi lapselle ominaiset perushoitokäytännöt ja muut tärkeät asiat. Säännölliset varhaiskasvatussuunnitelmakeskustelut käydään vanhempien kanssa 1-2 kertaa vuodessa. Lisäksi on vuosittain vanhempainiltoja, toiminnallisia tapahtumia ja juhlia.

Muita päivähoidon yhteistyökumppaneita ovat mm. koulu, neuvola, kotihoidon perhetyö, sosiaalityö, kasvatusta ja perheneuvola, kehitysvammanneuvola, Tays, konsultoiva erityislastentarhanopettaja, puheterapeutit, seurakunta ja MLL. Juupajoen päivähoitopalvelu siirtyy sivistystoimen alaisuuteen 1.1.2014 alkaen ja muuttuu varhaiskasvatuspalveluksi.

Koululaisten iltapäiväkerhotoiminta

Juupajoen kunta ryhtyi järjestämään perusopetuslain mukaista aamu- ja iltapäivätoimintaa Koulukeskuksella koulujen aloitettua toimintansa 12.8.2013. Toiminta noudattaa koulujen työ- ja loma-aikoja. Toiminta järjestetään siten, että myös Kirkonkylän oppilailla on siihen mahdollisuus osallistua. Ovet ovat avoinna klo 7-17 välisenä aikana tarvetta vastaavasti. Toimintaa koordinoi sivistystoimen varhaiskasvatuspalvelut ja sitä toteuttavat koulunkäynnin ohjaajat.

Mikäli osallistujia ei ole kolmea enempää, toimintaa ei järjestetä. Välipala tarjotaan noin klo 14. Toiminta muodostaa kokonaisuuden, joka tarjoaa erilaisia virikkeitä, sosiaalista vuorovaikutusta sekä mahdollisuuden omaan toimintaan, rentoutumiseen ja lepoon. Myös kotitehtävien tekoon on mahdollisuus lapsen niin halutessa.

Vuonna 2013 koululaisten iltapäiväkerhotoiminnasta peritään hyvinvointilautakunnan vahvistama maksu. Toimintamaksut ovat seuraavat: 80 e /kk, jos lapsi osallistuu toimintaan yli 10 päivää kuukaudessa 40 e/kk, jos lapsi osallistuu toimintaan 10 päivää tai alle kuukaudessa 30 e/kk, jos lapsi osallistuu vain aamutoimintaan. Maksu voidaan periä jokaiselta kuukaudelta, jona lapsi osallistuu toimintaan. Maksusta peritään puolet, jos lapsi ei sairautensa vuoksi voi osallistua toimintaan yli 10 päivänä kyseisen kuukauden aikana. Jos poissaolo toiminnasta jatkuu koko kuukauden, maksua ei peritä. Jos lapsi jostakin muusta syystä kuin sairauden vuoksi on poissa toiminnasta koko kalenterikuukauden, maksuna peritään puolet kuukausimaksusta.

Toimintaan sitoudutaan lukuvuodeksi kerrallaan. Irtisanoutuminen tapahtuu kirjallisesti. Jos lapsi kuitenkin lopettaa toimintaan osallistumisen kesken lukuvuoden, siitä on tehtävä kirjallinen ilmoitus päivähoiton johtajalle. Kuukausimaksu peritään irtisanomiskuukaudelta.

Lasten kotihoidon tuki

Vaihtoehto lapsen kunnalliselle päivähoitolle on lakisääteinen lasten kotihoidon tuki. KELA maksaa sitä alle 3-vuotiaasta lapsesta, joka ei ole kunnallisessa hoidossa. Jos alle kouluikäinen lapsi on hoidossa yksityisessä päivähoitossa, siihen on mahdollista saada lakisääteistä yksityisen hoidon tukea (Taulukko 16). Yksityisen kotihoidon tukea saaneita Juupajoella on satunnaisesti.

Kotihoidon tukea saaneet	2009	2010	2011	2012
Kotihoidon tukea saaneet	40	39	36	32
Kotihoidon tukea saaneita lapsia	59	59	60	53

Taulukko 16 Lasten kotihoidon tukea saaneita vanhempia ja lapsia. Lähde Kela

Sekä lasten kotihoidon tukea että yksityisen hoidon tukea haetaan Kelasta. Tuen rahoittaa kunta. Juupajoella maksetaan lakisääteistä tukea, kunnan harkinnanvarainen kuntalisä ei ole käytössä.

Esiopetus

Opetushallituksen määritelmän mukaan esiopetuksen keskeisenä tehtävänä on edistää lapsen suotuisia kasvu-, kehitys- ja oppimisedellytyksiä. Siinä tuetaan ja seurataan fyysistä, psyykkistä, sosiaalista, kognitiivista ja emotionaalista kehitystä sekä ennalta ehkäistään mahdollisesti ilmeneviä vaikeuksia. Tärkeää on vahvistaa lapsen tervettä itsetuntoa myönteisten oppimiskokemusten avulla sekä tarjota mahdollisuuksia monipuoliseen vuorovaikutukseen muiden ihmisten kanssa. Lapsen kokemusmaailmaa rikastutetaan ja häntä autetaan suuntautumaan uusiin kiinnostuksen kohteisiin. Lapsen myönteinen minäkuva vahvistuu ja hänen oppimaan oppimisen taitonsa kehittyvät. Hän omaksuu perustietoja, -taitoja ja -valmiuksia oppimisen eri alueilta ikänsä ja edellytystensä mukaisesti. Leikin kautta oppiminen on keskeistä. Lapsi oppii ymmärtämään vertaisryhmän merkityksen oppimisessa. Hän säilyttää oppimisen ilon ja innostuksen sekä uskaltaa rohkeasti ja luovasti kohdata uudet oppimishaasteet.

Päiväkoti antaa esiopetusta kaikille kunnan lapsille maanantaista torstaihin viisi tuntia päivässä. Esiopetus on maksutonta, mutta päivähoidosta peritään maksu. Kunta järjestää kuljetuksen ja siitä ei peritä maksua.

Esiopetukseen osallistuneita

2009	kevät	25	syksy	29
2010	kevät	30	syksy	21
2011	kevät	21	syksy	26
2012	kevät	26	syksy	22

Taulukko 17. Esiopetukseen osallistuvien lasten lukumäärä vuosina 2009 – 2012. Lähde: Päivähoidon tilasto.

Esiopetuksen perustana oleva opetussuunnitelma tehdään yhteistyössä alkuopetuksen ja päiväkodin esiopetuksen kanssa.

6.2.2 Peruskoulu

Laadukas perusopetus sekä mahdollisuus saada ohjausta ja tukea kasvuun ja oppimiseen on jokaisen oppilaan oikeus. Lasten ensisijainen kasvatusvastuu on vanhemmilla, ja peruskoulun tehtävä on tukea vanhempia kasvatustehtävässä. Opetustyöhön liittyy myös ohjauksellisia ja oppilashuollollisia tavoitteita, joiden tehtävänä on ennaltaehkäistä oppimisen esteitä sekä vahvistaa oppilaan oikeutta saada tukea riittävän varhain, suunnitelmallisesti ja joustavasti opetuksen yhteydessä. Tuen tarpeen arviointi ja tarvittavan tuen tarjoaminen kuuluu opettajan työhön ja kaikkiin opetustilanteisiin. Huomiota kiinnitetään oppilaan oppimisen valmiuksiin ja mahdollisuuksiin ottaa vastuuta omasta opiskelusta, sen suunnittelusta, tavoitteen asettelusta, toteuttamisesta ja arvioinnista.

Kunnassa on kaksi koulua: Kirkonkylän koulu Kopsamolla, jossa on luokat 1-6 sekä Juupajoen koulukeskus Korkeakoskella, jossa on luokat 1-9. Juupajoella peruskouluikäisiä lapsia on yhteensä 205 (syyskuu 2013). Oppilasmäärä on ollut vuosina 2009-2013 lähes muuttumaton vaihdellen 210-215 oppilaan välillä. Ennusteen mukaan oppilasmäärät pysyvät myös tulevat neljä vuotta nykyisellä tasolla.

Kirkonkylän koulu

Kirkonkylässä on kolme luokanopettajaa ja syksyllä 2013 oppilaita oli 53. Luokat ovat kahden luokan yhdysluokkia, mutta luokkien opetusta eriytetään jakotunneilla. Luokanopettajien lisäksi koululla käy englannin kielen lehtori ja tuntiopettaja. Koululla on lisäksi kolme määräaikaista kouluavustajaa, joista yksi on kokonaan henkilökohtainen avustaja, yksi luokka-avustaja ja yhdellä on sekä henkilökohtaista että luokka-avustamista.

Koulu toimii kahdessa rakennuksessa: vanhalla kunnantalolla opiskelevat luokat 3-6 ja puukoululla luokat 1-2. Puukoululla ovat myös liikuntasali ja käsityöluokat.

Koulun pihapiirissä on kouluruokala, jossa toimii jakelukeittiö. Ruoka sinne valmistetaan koulukeskuksen keittiöllä.

Juupajoen koulukeskus

Juupajoen koulukeskuksessa lukuvuonna 2013-2014 on 1.-6. luokilla 93oppilasta ja 7.-9. luokilla 59 oppilasta. Alakoululla jokainen luokka-aste opiskelee omana luokkana, yläkoululla opetusryhmiä on tällä hetkellä 4: 7.luokka, 8.luokka ja kaksi 9.luokkaa. Henkilökuntaa koulukeskuksessa on seuraavasti: 5 luokanopettajaa, 5 lehtoria, 3 tuntiopettajaa, 2 sivutoimista tuntiopettaja, 4 koulunkäynnin avustajaa ja rehtori. Laaja-alainen erityisopettaja antaa osa-aikaista erityisopetusta molemmilla kouluilla. Lisäksi yksi luokanopettaja hoitaa pienen osan erityisopetuksesta. Koulunkäynnin avustajista yksi on vakituudessa työsuhteessa, toisen vakinaistamiseen 1.1.2014 tullaan anomaan lupaa. Kaksi määräaikaista avustajaa opiskelee ammattitutkintoa oppisopimuskoulutuksella.

Koulukeskuksessa toimii kunnan ruokapalveluyksikön valmistuskeittiö, jossa valmistetaan ruoka myös Kirkonkylän koulun väelle.

Tuettu koulunkäynti

Juupajoen peruskoulussa on käytössä perusopetuslain mukainen kolmiportainen tukimalli oppilaan koulunkäynnin tukea varten.

Yleistä tukea, johon kuuluu mm. tukiopeus on mahdollista saada oppilaan tarpeiden mukaan.

Tehostettu tuki suunnitellaan yksittäistä oppilasta varten kokonaisuutena. Tehostettuun tukeen siirrytään silloin, kun yleisen tuen toimet eivät enää riitä ja oppilas tarvitsee säännöllistä tukea tai useita tukimuotoja samanaikaisesti. Tuen tehtävänä on ehkäistä ongelmien kasvamista, monimuotoistumista ja kasautumista. Tehostetun tuen avulla tuetaan suunnitelmallisesti lapsen kasvua ja oppimista. Tehostetussa tuessa osa-aikaisen erityisopetuksen, opintojen yksilöllisen ohjauksen ja joustavien opetusryhmien käytön sekä kodin kanssa tehtävän yhteistyön merkitys korostuu. Päätöksen tehostettuun tukeen siirtymisestä tekee monialainen oppilashuoltotyöryhmä. Tukena päätöksenteolle on pedagoginen arvio, jonka luokanopettaja tai luokanvalvoja on laatinut yhdessä opettavien opettajien, oppilaan ja huoltajien kanssa. Tehostetun tuen järjestämisestä laaditaan oppilaalle oppimissuunnitelma (HOPS)

Eriytynyt tuki tarkoittaa oppilaan opiskelua yhdessä tai useammassa aineessa henkilökohtaisen opetussuunnitelman (HOJKS) mukaisesti. Tämä tarkoittaa sitä, että tehostettu tuki ei ole riittävä keino oppilaan tukemiseksi, jotta hän voisi selviytyä koulutyöstä yleisten oppimistavoitteiden edellyttämällä tavalla. Eriytiseen tukeen siirtyminen edellyttää hallintopäätöstä, jonka tekemistä oppilashuoltotyöryhmä voi ehdottaa perehdyttyään oppilaasta tehtyyn pedagogiseen selvitykseen. Juupajoen hallintosäännön mukaan päätöksen erityiseen tukeen siirtymisestä tekee sivistystoimenjohtaja. Eriytisen tuen päätös tehdään määräaikaisena, ja se kuten tehostettu

tukikin voidaan purkaa, jos todetaan, että oppilaan oppimisvalmiudet ovat muuttuneet/kehittyneet niin, että yleiset oppimistavoitteet on mahdollista saavuttaa. Erityisluokkaa ei Juupajoella ole. Erityisluokkien opetusta ostetaan tarpeen mukaan naapurikunnista.

Koulukuljetukset

Juupajoen peruskoulun oppilaista noin 40 % on oikeutettu koulukuljetuksiin. Alkuopetuksen (luokat 1-2) oppilaat ovat oikeutettuja kuljetukseen, jos koulumatkan pituus on yli 3 km ja muut, jos matkan pituus on yli 5 km. Esikoululaisille järjestetään maksuton kuljetus matkan pituudesta riippumatta. Kantatien 58 (Orivesi-Keuruu) ja Korkeakoski-Juupajoki tien risteys on myös katsottu vaaralliseksi, ja koulukuljetus on järjestetty oppilaille, jotka joutuisivat risteuksen ylittämään. Koulumatka kuljetaan julkisilla vuoroilla niiltä osin kuin se on mahdollista.

Tukioppilastoiminta ja oppilaskunta

Tukioppilastoiminta on Mannerheimin Lastensuojeluliiton tukemaa toimintaa, jonka tavoitteena on oppilaiden innostaminen ja valmentaminen itsensä ja ihmissuhteiden kehittämiseen kouluyhteisön parhaaksi. Yläkoulussa toimii tukioppilaita 8. ja 9. luokalla. ja heidän tehtäviään koordinoi ohjaava opettaja. Oppilaskunta toimii molemmilla kouluilla. Kirkonkylän koululla toimintaa ohjaa opettaja ja koulukeskuksessa nuoriso- ja liikuntasihtööri.

Oppilashuolto

Kouluissa pyritään ohjauksen, opetuksen ja kasvatuksen keinoin ehkäisemään erilaisten ongelmatilanteiden syntyä. Oppilashuoltoryhmän ensisijainen tehtävä ovat ratkaisujen etsiminen tukea tarvitsevien oppilaiden auttamiseksi. Peruskoulun oppilashuoltoryhmään kuuluvat koulun rehtori, opinto-ohjaaja, erityisopettaja, kouluterveydenhoitaja, sosiaalityöntekijä sekä luokanopettaja/luokanvalvoja käsiteltävien asioiden perusteella. Oppilashuoltoryhmä toimii molemmilla kouluilla.

Koulukuraattori ja koulupsykologi

Koulupsykologia ei ole, mutta palveluja ,esim. koulukypsyyden arviointia, ostetaan jonkin verran. Sosiaalityöntekijä toimii jossain määrin oman työnsä ohessa koulukuraattorin roolissa.

Koulun kerhotoiminta

Juupajoen peruskoulu on jo monen vuoden ajan saanut hakemuksen perusteella erityisavustusta kerhotoiminnan kehittämiseen. Tämän ansiosta kerhotoiminta on tällä hetkellä vireää ja monipuolista molemmilla kouluilla. Aktiivisena yhteistyökumppanina kerhojen järjestämisessä toimii Juupajoen 4H-yhdistys. Keväällä 2013 kouluilla pidettiin yhteensä 10 eri kerhoa yhteensä 200 tuntia ja kerhoissa kävi noin 70-80 oppilasta. Nyt tulleiden rahapäätösten perusteella kerhotoiminta voi jatkua nykyisessä laajuudessa vuoden 2014 loppuun asti.

Koulukeskuksen vanhempainneuvosto

Vanhempainneuvosto toimii koulun ja kodin yhteistyön edistäjänä. Vanhempainneuvosto järjestää itse toimintaa ja osallistuu aktiivisesti koulun tapahtumiin. Se tuo esille vanhempien kannanottoja koulua ja kasvatusta koskevissa kysymyksissä ja toimii oppilaiden vanhempien yhteistyöelimenä. Lisäksi yhdistys on tukemassa hankintoja koulutyöskentelyyn ja ylläpitää luomiaan perinteitä. Keväällä 2013 vanhempainneuvosto hankki koululounaan yhteyteen xylitolpastilliautomaatin ja jo usean lukuvuoden ajan 8.luokkalaiset ovat päässeet teatterimatkalle vanhempainneuvoston tuella.

6.2.3 Nuorisopalvelut

Nuorisotila Nuokkari

Nuorisotila Nuokkari sijaitsee Korkeakoskella. Nuokkarilla toteutetaan enimmäkseen avointen ovien toimintaa, poikkeuksena muutamat ohjelmalliset illat vuosittain. Nuokkari on auki kolmena iltana viikossa. Nuokkarilla on palkattu valvoja kymmenenä tuntina viikossa ja perjantai-iltaisina tilaa valvoo nuorisosihteeri, Nuokkarin viikkovalvoja ja vanhemmista koostuva vapaaehtoisrinki vuoroviikoin.

Nuokkarin kävijämäärät romahtivat keväällä 2013 yllättäen (Taulukko 18). Ikäpolven vaihdos kävijöissä saattaa olla yhtenä syynä kävijämäärän pudotukseen. Toisaalta tilassa ei ole hetkeen suoritettu erityistä markkinointia, tutustumiskäyntejä tai uudistuksia. Toki on myös huomioitava, että parkourkentän ja kuntosalin yllättävä suosio keväällä 2013 on vienyt mukanaan myös osan Nuokkarin aiemmista kävijöistä; toisin sanoen nuorison arkiliikunnan kannustamisen toimenpiteet ovat vetäneet ainakin osan nuorista pois Nuokkarin sohvalta. Tämä vuoksi olisi pohdittava pitäisikö Nuokkarin elää ja kehittyä nykyistä aktiivisemmaksi toimintakeskukseksi. Alustavasti on suunniteltu Nuokkarin toiminnallisten iltojen lisäämistä sekä muita Nuokkarin uudistustoimenpiteitä.

	iltoja	kävijöitä yhteensä.	kävijöitä/ilta
kevät 2008	67	454	7
syksy	57	831	15
kevät 2009	72	853	12
syksy	41	483	12
kevät 2010	64	633	10
syksy	53	419	8
kevät 2011	62	597	10
syksy	47	543	12
kevät 2012	47	383	8
syksy	38	298	8
kevät 2013	48	157	3

Taulukko 18 Juupajoen nuorisotilan käyttäjätilasto 2008-2013. Lähde: Nuorisotoimen tilasto

Leirit

Leirit ovat muodostuneet perinteeksi Juupajoella, ja osallistujamäärät ovat verraten hyvät. Leirit työllistävät muutamia kunnan nuoria vuosittain ja tuovat yhteen lapsia ja varhaisnuoria kunnan eri osista. 1 – 3 vrk:n mittaisia leirejä on vuosina 2009-2013 järjestetty neljä kesässä lapsille ja nuorille ja niihin on osallistunut vuosittain 70-100 lasta ja nuorta.

Oma-teatteri

Juupajoen lasten ja nuorten Oma-teatteri on Juupajoen kunnan nuorisotoimen ylläpitämä vapaa harrastusryhmä, joka työskentelee vuosittain 1-3 näytelmää. Ryhmä on suunnattu 10 – 18 -vuotiaille.

Ryhmän ohjaajana toimii nuorisosihteerin, joka on myös koulutettu draamakasvattaja. Esityksiä järjestetään milloin missäkin näytelmään sopivassa paikassa, päiväkotilaisille, koululaisille, kaikelle yleisölle avoimesti sekä muilla paikkakunnilla keikkaillen. Ryhmän esiintymiset hyödyttävät koko Juupajoen lapsi- ja nuorisoväestöä.

Keväällä 2013 Oma-teatteri teki elokuvan 100-vuotiaasta Juupajoesta, ja sai näin paljon uutta näkyvyyttä. Teatteritoimintaa ennaltaehkäisevänä ja kasvattavana toimintana olisi hyvä lisätä ja innostaa mukaan vanhempain nuorisoa, ryhmän nyt ollessa alakoulupainotteinen. Ryhmässä harrastaa vuosittain 10 – 15 lasta ja nuorta.

Muu ohjattu toiminta

Kunnan toimesta on järjestetty nuorille erilaisia kerhoja, kuten bändikerho, liikunta- ja tanssikerhot sekä teatterikerho. Kerhoissa on osallistujia vuosittain 5 – 15 / kerho.

Matkat

Nuorisotoimi myös järjestää vuosittain matkoja erilaisiin lasten ja nuorten konsertteihin ja tapahtumiin. Vuosittainen hiihtolomaviikolle ajoittuva, Tampereen nuorisotoimen järjestämä Chill House –nuorisofestivaali on suosituin 30 – 40 henkilön osallistujamäärällä.

Nuorten vaikuttaminen

Vaikuttamiskanavista merkittävin on koulujen oppilaskunnat Kirkonkylän koululla ja Koulukeskuksessa. Syksyllä Koulukeskuksen oppilaskuntatoiminta siirtyi nuorisosihteerin ohjaamaksi. Tämä vahvistaa mahdollisuutta käyttää oppilaskuntatoimintaa myös koulun ulkopuolisen vaikuttamisen kanavana. Toiminta kehittyy edelleen.

Aloitekanava.fi – sivusto jonka kautta nuoret voivat vaikuttaa elinympäristönsä asioihin, ja kuntapäätäjät voivat kuulla nuoria heitä koskevissa asioissa, on ollut toiminnassa muodollisesti. Sivusto on auki mutta toistaiseksi vähäisellä käytöllä. Kuntapäätäjien suuntautuminen nuorten puoleen heitä koskevissa asioissa on olematonta. Markkinointia olisi tehtävä lisää, tai muutettava kanavaa, jos Aloitekanava ei ole toimivin tapa Juupajoella. On myös huomattu, että koska nuoret voivat kunnassamme ottaa kantaa suoraan nuorisosihteerin kautta, jota he näkevät viikoittain, tuntuvat virallisemmat kanavat turhan jähmeiltä.

Yhteistyöverkostot

Nuorisosihteerin toimii puheenjohtajana ja kokoonkutsujana kahdessa eri verkostossa:

Kuntatiimi: Ryhmään kuuluu kaikki Juupajoen seurakunnat ja yhdistykset sekä kunnalliset tahot, jotka toimivat lasten ja nuorten parissa. Ryhmä kokoontuu kolme kertaa vuodessa. Kokouksissa päivitetään muille tietoa toiminnasta ja suunnitelluista aikatauluista, suunnitellaan yhteistyötä sekä pyritään yhdessä vaikuttamaan lasten ja nuorten hyvinvointiin mm. aloittein.

Nuorten palveluverkosto –monialainen yhteistyöryhmä: Ryhmään kuuluu ne viranomaistahot, jotka tekevät töitä Juupajoen nuorten parissa (nuorisotoimi, koulu, sosiaalitoimi, terveydenhuolto, poliisi, työvoimatoimisto sekä lähiseudun oppilaitoksia). Ryhmä kokoontuu kaksi kertaa vuodessa.

Kokouksissa vaihdetaan ajankohtaista (anonyymia) tietoa omalta sektorilta sekä tuetaan keskusteluin kunkin asiantuntijuuden pohjalta toimis toimijoita. Yhteistyötoimintaakin on kokousten yhteydessä syntynyt.

Nuorisosihteeri työskentelee myös Juupajoen yläkoululla yhden päivän viikossa. Koulussa työtehtäviin kuuluu vapaa kontakti nuorten kanssa, oppilaskuntatoiminta, keskusteluapu ongelmatilanteissa, draamakasvatustoiminta (mm. KiVa-koulun teemoissa, erityisohjelmissa) sekä eri työtehtäviä liikuntahallilla.

Ehkäisevä päihdetyö

Nuorisotoimi tilaa kerran vuodessa yhdessä koulun kanssa nuorille suunnatun päihdekasvatustoiminnan.

Perjantaisin Nuokkarin avointen ovien päivinä järjestetään päihdeettömiä tapahtumia/muuta ohjelmaa tavoitteena kannustaa päihdeettömään viikonlopunviettoon.

6.2.4 Liikuntapalvelut

Kuntosali

Kuntosali on Juupajoella enimmäkseen itsenäisesti käytettävä palvelu, johon nuorisotoimen nuoriso- ja liikuntasihteeri on antanut käytön opastusta ja pitänyt avointen ovien päiviä.

Juupajoen kuntosalin aikuisten kortin alaikäraja on seitsemäntoista vuotta. 15 – 16 –vuotiaiden on mahdollista lunastaa kuntosalille nuorisokortti, jonka saaminen edellyttää nuoriso- ja liikuntasihteerin antamaa henkilökohtaista perehdytyskertaa ja vanhempien suostumusta. Nuorisokorttilaiset saavat käyttää salia vain ennen klo 18, jolloin salilla on useimmiten muitakin käyttäjiä valvomassa toimintaa. Tämä palvelu kehitettiin nuorten halusta omasta halusta päästä kuntosalille jo ennen 17 vuoden ikää. Nuorisokortin käyttöaste kasvoi valtavasti keväällä 2013 uusien, nuoria kiinnostavien hankintojen ja vertaisinnostamisen kautta. Aluksi poikien harrastuksena alkanut kuntosalikokeilu on nyt kasvattanut suosiotaan myös tyttöjen keskuudessa.

Kuntosalille on lunastettu kortteja vuosina 2009 – 2013 keskimäärin 80kpl/kausi. Nuorisokortin haltijoita on ollut vuonna 2009 4 kpl, 2010 5 kpl, 2011 7 kpl, 2012 5 kpl, 2013 (kevätkausi) 17 kpl.

Liikuntahalli

Liikuntahallilla tarjoutuu mahdollisuus vuokrata salia yksityiseenkin käyttöön. Jonkin verran vanhemmat vuokraavat salia joko perheen tai nuorten kaveriporukoiden yksityiseen käyttöön.

Lasten ja nuorten liikuntahallin käyttöön rohkaisevat kuitenkin enemmän urheiluseurat.

Keväällä 2013 aloitettiin liikuntahallilla perheliikuntavuoro, jolloin liikuntahalli on vapaassa käytössä lapsiperheille. Vuorosta vastaa vapaaehtoiset ja nuoriso- ja liikuntasihteeri vuoroviikoin. Kokeiluaikana vuorolla oli keskimäärin 4 lasta ja 3-4 aikuista. Syksyllä 2013 kokeillaan vuoroa uudelleen ja kävijämäärän nostoa.

Jääkiekkokaukalon ja pallokentän toiminta

Pallokenttä Koulukeskuksen laidalla on enimmäkseen vapaassa käytössä, mutta seurat voivat halutessaan varata kentältä aikoja. Varatutkin ajat ovat maksuttomia.

Jääkiekkokaukalo on myös kuntalaisten vapaassa käytössä, mutta kaksi kertaa viikossa kaukaloon varataan mailattomat tunnit, jotta pienemmätkin luistelijat pääsevät turvallisesti jäälle.

Urheilu- ja uimakoulut

Kunnan perinteeksi muodostuneet kesäharrastukset ovat suosittuja lasten ja nuorten keskuudessa. Urheilukouluja ohjaa joka kesä kesätyöntekijä, uimakouluihin ostetaan ohjaus ulkopuolelta.

Urheilukouluja on järjestetty Korkeakoskella, Lyllyssä ja Kopsamolla ja niihin on vuosina 2009-2013 osallistunut yhteensä n. 40 – 50 lasta.

Uimakouluja on järjestetty Kopsamolla, Salokunnassa ja Pirttikankankaalla ja alkeis- ja suoritusryhmiin on osallistunut vuosittain n. 30 – 50 lasta ja nuorta.

Matkat

Liikuntatoimi järjestää vuosittain syys- ja hiihtolomaviikoille huippusuosittuja koko perheen kylpylämatkoja, joihin osallistujia on ollut 40 – 50 joka kerta. Lähes kaikki osallistujat ovat olleet lapsia ja nuoria valvojiineen.

Urheiluseurojen tukeminen

Suuren osan lasten ja nuorten liikuntaharrastuksesta Juupajoella muodostavat urheilu- ja nuorisoseurat, joita kunta tukee rahallisesti joka vuosi jaetuilla avustuksilla sekä tarjoamalla ilmaisia toimintatiloja.

Liikuntapaikkarakentaminen

Syksyllä 2012 Koulukeskuksen pihaan rakennettiin parkour- ja liikuntavälinekenttä yläkoulun oppilaiden omia toiveita kuunnellen. Projekti käynnistettiin liikunnallisen elämäntavan tukemiseksi, ja pihaan tilattiin puistovälineet, jotka nuoret itse äänestivät valmistelluista pihasuunnitelmista. Pihauudistuksen myötä koulun välitunneille on tullut huomattavasti enemmän liikettä, ja pihan vapaa-ajan käyttökin on suurta; on huomattu että Nuokkarilta ja keskustan torialueelta liike suuntautuu hyvillä säillä osittain parkourkentälle.

Syksyllä 2013 Koulukeskukselle uusitaan jääkiekkokaukalon laidat, jolloin kentän edelliset laidat saadaan hyödynnettyä Kirkonkylän pienemmällä kentällä, jossa laitoja ei ole aiemmin ollut.

6.2.5 Kulttuuripalvelut

Kirjasto

Kirjastolain mukaan kirjasto- ja tietopalvelujen tavoitteena on edistää väestön yhtäläisiä mahdollisuuksia sivistykseen, kirjallisuuden ja taiteen harrastukseen, jatkuvaan tietojen, taitojen ja kansalaisvalmiuksien kehittämiseen, kansainvälistymiseen sekä elinikäiseen oppimiseen.

Kirjastojen tehtävänä on tarjota lapsille ja nuorille aktiivinen, vaihtoehtoja tarjoava paikka. Samalla se on ei-muodollinen oppimistila ja kohtaamispaikka, josta omatoimisen tiedon etsinnän lisäksi voi saada osaavan henkilökunnan opastusta tiedonhallintataitoihin. Kirjasto mahdollistaa sen, että kaikki kuntalaiset, varakkuudesta riippumatta, voivat löytää lukemisen ilon. Kirjastoon käyvät tutustumassa niin alakouluikäiset kuin päivähoitolapsetkin. Lisäksi 7. luokalla opetetaan kirjaston käyttöä kuten tiedonhakua ja lainaamista.

Juupajoen kunnankirjastolla on pääkirjaston toimipisteen lisäksi lainaustoimintaa myös kouluilla. Kirjaston henkilökunta toimittaa aineistoa koulukeskukseen, jossa opettajat hoitavat lainauksen omille oppilailleen. Kopsamon koululla kirjastovirkailija palvelee asiakkaita kahden viikon välein kirjastopäivänä. Lasten ja nuorten kirjoja lainattiin vuonna 2012 yhteensä 12 317 kertaa, joista kaunokirjallisuutta oli 10 647 ja tietokirjallisuutta 1 670 lainaa.

Taiteen perusopetus

Oriveden seudun kansalaisopistolla on joitakin opintoryhmiä ja yksilöopetusta Juupajoella. Perusopetusta kansalaisopisto tarjoaa muun muassa lasten ja nuorten kuvataiteessa, käsityössä, ja tanssissa. Kansalaisopiston tarkempi ohjelma löytyy osoitteesta www.orivesi.fi/elämänlaatupalvelut.

Merikanto-opisto

Merikanto-opistossa musiikin opiskelu on mahdollista musiikkiopistotason tutkintoihin saakka. Juupajokelaisten opiskelijoiden määrä on vaihdellut lukuvuodesta 2008-2009 lähtien 13 ja 15 oppilaan välillä. Syksyllä 2013 opiskelun aloitti 15 musiikinopiskelijaa. Lukuvuonna 2013-2014 pianonsoiton ja kitaransoiton opetusta järjestetään Juupajoella, muiden soittimien opetus on Mänttä-Vilppulassa tai Orivedellä. Tarkempaa tietoa löytyy osoitteesta www.virrat.fi/musiikkiopisto.

Pirkanmaan käsi- ja taideteollisuus ry

Pirkanmaan käsi- ja taideteollisuus ry järjestää käsityön perusopetusta. Koulu toimii Mänttä-Vilppulassa ja Orivedellä, jossa toiminta järjestetään kansalaisopiston kanssa. Ryhmiä on lasten ja nuorten lisäksi myös aikuisille. Tarkempaa tietoa osoitteesta www.taitopirkanmaa.fi.

6.3 Terveystieteiden palvelut

Perusterveydenhuollon palvelut on tuotettu Juupajoelle yhteistoiminta-alueella 1.1.2011 alkaen. Sopimus on vuoden 2013 loppuun saakka. Yhteistoiminta-alueen lakkautuessa 31.12.2013 valtuuston päätös sosiaali- ja terveystieteiden palvelujen kokonaisulkoistamisesta on tehty 23.9.2013 siten, että Pihlajalinna tuottaa Juupajoelle sosiaali- ja terveystieteiden palvelut vuoden 2014 ajan.

Terveystieteiden palvelut on tuotettu Attendo Terveystieteiden palvelut Oy:n kautta vuoden 2013 alusta alkaen ja samoin hammashoidon palvelut on tuotettu Attendo terveystieteiden palvelut Oy:n kautta

2.4.2012 alkaen. Aikaisempina vuosina ja yhteistoiminta-alueen toimimisen aikana vuosina Juupajoella ei ollut säännöllisesti lääkäri- ja hammaslääkärivastaanottoa.

Hammashuolto

Suuhygienisti hoitaa 0-6 vuotiaiden hoidontarpeen arvioin ja ennaltaehkäisyyn. Suuhygienistin vastaanotolla ensikäynti tapahtuu 0,5-vuotiaana. Hoidontarpeen määritykset 2-, 3,5- ja 5-vuotiaana. Yksilöllisiä ehkäisevän hoidon käyntejä tehdään 2-vuotiaana otettavan sylkinäytteen tuloksen mukaan. Hammaslääkäri vastaa 7-18 vuotiaiden tarkastuksista ja korjaavasta hoidosta. Pääsääntöisesti ensikäynti hammaslääkärille on 7-vuotiaana, jolloin hammaslääkäri määrittää kunkin asiakkaan yksilöllisen tarkastusvälin, joka on asiakkaasta riippuen 0,5- 2-vuotta.

Hammashoitola kutsuu lapset määräaikaistarkastuksiin.

6.3.1 Neuvolapalvelut ja kouluterveydenhuolto

Äitiysneuvola

Äitiysneuvolan tehtävänä on edistää raskaana olevan naisen, sikiön ja vastasyntyneen lapsen ja koko lasta odottavan perheen terveyttä ja hyvinvointia. Tavoitteena on raskaudenaikaisten häiriöiden ehkäisy, häiriöiden varhainen toteaminen ja sujuva hoitoon ohjaaminen. Äitiysneuvolassa raskauden seurantaohjelma suunnitellaan yksilökohtaisesti. Lähes kaikki raskaana olevat naiset käyvät neuvolassa ennen neljännen raskauskuukauden päättymistä. Se on myös äitiysavustuksen saamisen edellytyksenä. Neuvolan tuki suunnataan koko perheelle. Näin voidaan tukea raskaana olevaa naista ja hänen puolisoaan valmistautumaan vanhemmuuteen ja lapsen tuomiin muutoksiin perheessä.

Lastenneuvolatoiminta

Ensimmäinen terveydenhoitajan käynti tehdään yleensä perheen kotiin 1-2 viikkoa synnytyksestä. Vaihtoehtona kotikäynnille on ollut neuvolakäynti, jos vanhemmat tätä toivovat. Käynnin tarkoituksena on kartoittaa miten vauvanhoito on lähtenyt käyntiin sekä saada yleissilmäys äidin ja vauvan voinnista. Ensimmäisen käynnin yhteydessä annetaan valmiiksi 1 kk tarkastusaika neuvolaan. Seuraava käyntiaika pyritään aina antamaan valmiiksi neuvolakäynnin yhteydessä. 1-vuotisneuvolalakäynnin jälkeen seuraava ajankohta merkataan neuvolakorttiin ja tarkempi ajanvaraus jää vanhempien huolehdittavaksi. Jatkossakin ajanvaraukset jäävät vanhempien huolehdittavaksi, koska käynnit harvenevat vuoden välein tapahtuviksi.

Kahden kuukauden iässä on lääkärintarkastus. Tämän jälkeen neuvolakäynnit ovat kuukauden välein ½-vuotiaaksi asti, jolloin käyntien välit harvenevat kahden kuukauden mittaisiksi. Yksivuotiskäynnin jälkeen seuraava käynti on 18 kk iässä ja sen jälkeen vuosittain. Terveydenhoitaja huolehtii lasten kasvun ja kehityksen seurannasta sekä rokotuksista. Tärkeää on myös perheen kokonaistilanteen huomiointi sekä vanhempien jaksamisen seuraaminen. Lasten määräaikaistarkastukset (ent. ikäkausitarkastukset) toteutuvat enimmäkseen hyvin. Neuvolassikäynti on vapaaehtoista, mutta lapset käyvät neuvolassa Juupajoella 99 %:sesti. Jos vanhemmat eivät ole käyttäneet lasta neuvolassa, se huomataan viimeistään koulun aloittamista edeltävänä kesänä, jolloin lähetetään muistutuskirje kotiin.

Toiminta noudattelee pääosin Sosiaali- ja terveysministeriön suosituksia. Lääkäri tutkii kaikki lapset neuvolaiässä vähintään viisi kertaa. Terveydenhoitajalla on peruskäyntien lisäksi mahdollista

tihentää käyntejä tarpeen mukaan, esim. kasvun seurannan tai äidin jaksamisen seurannan puitteissa. Kotikäynti odotusaikana ei ole ollut käytössä.

Tärkeänä yhteistyömuotona on muutaman kerran vuodessa kokoontuva VAKKA-työryhmä, johon osallistuu terveydenhoitajien lisäksi päiväkodin ja sosiaalityön edustajat. Mannerheimin Lastensuojeluliiton perhekahvila toimii myös yhteistyössä neuvolan kanssa.

Eriyistä tukea tai hoitoa tarvitseville lapsille laaditaan kuntoutussuunnitelma yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa (päivähoito, fysioterapia ym).

Perhevalmennus- ja vanhempainryhmätöiminnan virittäminen on haasteellista pienellä väestöpohjalla. Mahdollisuuksia toisten tapaamiseen on pyritty tarjoamaan erityisesti ensimmäistä lastaan odottaville kiinnostuksen mukaan. Tässä hyvänä yhteistyötahona toimii MLL:n perhekahvila, jossa on mahdollisuus tavata samassa elämäntilanteessa olevia lapsiperheitä.

Kouluterveydenhuolto

Kouluterveydenhuollon tarkoituksena on turvata jokaiselle lapselle ja nuorelle mahdollisimman terve kasvu ja kehitys, juurruttaa heihin terveet elämäntavat ja luoda perusta aikuisiän terveydelle. Terveystä tarkastellaan koululaisen psyykkisen, fyysisen, sosiaalisen ja älyllisen kehityksen, toimintakyvyn ja hyvinvoinnin kannalta. Kouluterveydenhuolto on kokonaisvaltaista lasten ja nuorten terveydenhuoltoa, joka kattaa kaikki ikäluokat koko kouluajan. Kouluterveydenhuoltoa toteuttavat terveydenhoitaja ja lääkäri. Terveystarkastukset ovat kouluterveydenhuollon keskeinen työmuoto, jonka tarkoituksena on tukea oppilaiden tervettä kasvua ja kehitystä, arvioida jokaisen oppilaan terveys ja hyvinvointi, löytää riskit ja poikkeamat ja ohjata oppilas tarvittaessa hoitoon. Kouluterveydenhuoltotyö on osa oppilashuoltoa ja se toimii kiinteässä yhteydessä muun oppilashuollon kanssa. Tavoitteena on tarvittaessa tehdä kouluun tullessa henkilökohtainen kouluterveydenhuollon suunnitelma. Se on neuvolaterveydenhuollon suunnitelman jatke, jossa yhdistetään lastenneuvolasta ja lasten vanhemmilta saadut tiedot, opettajien havainnot ja terveydenhuollon löydökset kokonaisvaltaiseksi näkemykseksi lapsesta.

Koululaisten terveystarkastukset toteutuvat enimmäkseen hyvin, suositusten mukaisesti. Terveydenhoitaja tarkastaa kaikki oppilaat lukuvuosittain, ja lisäksi tarvittaessa kontrollikäynnit lukuvuoden lopussa

6.3.2 Psykososiaaliset palvelut

Nuorisopsykiatriset palvelut

Nuorten psyykinen pahoinvointi voi näkyä esim. masentuneisuutena, ahdistuneisuutena, ärtymyksenä, aggressiivisuutena, pakonomaisena laihduttamisena- tai ahmimisena sekä runsaana päihteiden käyttönä, jotka haittaavat nuoren tavanomaista elämää koulussa, kotona ja vapaa-aikana eivätkä ole tilapäisiä tai ohimeneviä. Pahaa oloa voi aiheuttaa esimerkiksi koulukiusaaminen, yksinäisyys ja kaverien puute. Myös huumeiden käyttö, itsemurha-ajatukset tai toistuva itsensä vahingoittaminen esimerkiksi viiltelemällä ovat merkkejä ongelmista, joihin tulee suhtautua vakavasti.

13-22 vuotiaat juupajokelaiset nuoret ovat käyttäneet yhteistoiminta-alueen nuorisopsykiatrisen työryhmän palveluita viimeisen 3 vuoden ajan. Vuonna 2014 palvelut tuottaa Pihlajalinna Oy.

Perheneuvolapalvelut

Myös perheneuvolapalvelut tuottaa Pihlajalinna vuonna 2014. Sitä ennen juupajokelaiset ovat käyttäneet Oriveden kasvatus- ja perheneuvolan palveluja. Kasvatus- ja perheneuvolassa tehdään perhekeskeistä asiakastyötä ja annetaan asiantuntija-apua kasvatus- ja perheasioissa toimimalla yhteistyössä koulu-, sosiaali- ja terveydenhoidon viranomaisten kanssa .

Kasvatus- ja perheneuvonnan palvelut on järjestetty yhteistoiminta-alueella. Perheneuvolassa käyneitä lapsia ja nuoria oli vuoden 2012 aikana 31, joista 7-15 vuotiaita suurin osa, yht. 22 nuorta. 0-6 –vuotiaita asiakkaita oli yht. 9.

6.4 Sosiaalipalvelut

Juupajoen kunnanvaltuusto on päättänyt 23.9.2013, että sosiaalipalveluiden järjestämisvastuu otetaan kunnalle ja ulkoistetaan kokonaisuudessaan Pihlajalinna Oy:lle 1.1.2014 alkaen. Näin ollen Pihlajalinna tuottaa sosiaalipalvelut. Kappaleessa 6.4 esitellään taustatietoja kyseisistä sosiaalipalveluista, jotka liittyvät lasten, nuorten ja perheiden palveluihin.

6.4.1 Taloudellinen tukeminen

Pienituloisuus

Pienituloisuusaste kuvaa sitä, kuinka suuri osa alueen väestöstä kuuluu kotitalouksiin, joiden tulot jäävät suhteellisen pienituloisuusrajan alapuolelle. Pienituloisuudeksi on määritelty tulotaso, joka on pienempi kuin 60 % alueen väestön tulotason mediaanista². Suomessa ei ole virallista nettomääräistä summaa, jolla pienituloisuutta määriteltäisiin.

Juupajoella kunnan yleinen pienituloisuusaste vastaa Pirkanmaan keskiarvoa, mutta lapsiperheiden pienituloisuusaste on ollut jonkin verran muuta Pirkanmaata korkeampi vuosina 2009-2010, mutta tilanne on tasoittunut vuonna 2011. (Taulukko 19).

Pienituloisuus		2009	2010	2011
Kunnan yleinen pienituloisuusaste	Juupajoki	15,9	16,2	15,4
Kunnan yleinen pienituloisuusaste	Pirkanmaa	15,2	15,7	15,8
Lasten pienituloisuusaste	Juupajoki	17,9	18,2	14,1
Lasten pienituloisuusaste	Pirkanmaa	13,8	14,8	15

Taulukko 19 Kunnan yleinen pienituloisuusaste ja lasten pienituloisuusaste Juupajoella ja Pirkanmaalla vuosina 2009-2011

Toimeentulotuki

² Mediaani on paljon käytetty keskiluku, joka ilmoittaa jakauman tyypillisen arvon. Täsmällisemmin kyseessä on jakauman keskimäinen havaintoarvo, kun havainnot on järjestetty suuruusjärjestykseen. Jos havaintoja on parillinen määrä, on valittava kaksi keskimäistä arvoa, joista otetaan keskiarvo.

Toimeentulotukea on saanut noin kuusi prosenttia juupajokelaisista ja toimeentulotukea saaneiden talouksien määrä on ollut vuosittain hieman yli tai ali noin 70 taloutta. Lapsiperheiden osuus toimeentulotukea saaneista on ollut hieman suurempi kuin toimeentulotukea saaneiden Pirkanmaalla keskimäärin. Niin ikään nuoret 18-24 -vuotiaat olivat saivat ryhmänä keskimääräistä enemmän toimeentulotukea. 18-24 -vuotiaiden toimeentulotukiasiakkaiden osuus oli kuitenkin pienempi kuin Pirkanmaalla keskimäärin. Toimeentulotukea lyhytaikaisesti saaneita yksinhuoltajatalouksia on ollut Juupajoella vuosina 2009-2011 merkittävästi enemmän kuin Pirkanmaalla (Taulukko 20). Kuitenkin yksinhuoltajatalouksia Juupajoella on kuitenkin suurin piirtein sama määrä kuin Pirkanmaalla. Mistä tämä ero yksinhuoltajatalouksien toimeentulotukiasiakkuuksien määrässä johtuu vaatisi tarkempaa selvitystä. Pitkäaikaisia toimeentulotukiasiakkaita nuorissa eikä yksinhuoltajatalouksissa vuonna 2009 ollut vaan toimeentulotuki on ollut lyhytaikaista. Uudempaa tietoa nuorten ja yksinhuoltajatalouksien pitkäaikaisesta toimeentuloasiakkuudesta ei ole ollut saatavissa.

Toimeentulotuki		2009	2010	2011
Tukea saaneet henkilöt vuoden aikana, % asukkaista	Juupajoki	5,6	5,7	5,4
	Pirkanmaa	7,2	7,1	7,1
Tukea saaneet kotitaloudet vuoden aikana yhteensä	Juupajoki	76	64	67
	Pirkanmaa	22432	22621	22724
Tukea saaneet lapsiperheet, % lapsiperheistä	Juupajoki	8,1	10,2	9,2
	Pirkanmaa	9	8,8	8,9
Tukea saaneet 18-24-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä	Juupajoki	9,4	8,9	13,2
	Pirkanmaa	15	15,3	15,1
Tukea saaneet avio-/avoparit (joilla lapsia) vuoden aikana	Juupajoki	8	8	5
	Pirkanmaa	2019	1934	1888
Tukea saaneet yksinäiset naiset (joilla lapsia) vuoden aikana	Juupajoki	10	13	12
	Pirkanmaa	2485	2479	2547
Tukea lyhytaikaisesti saaneet yksinhuoltajakotitaloudet, % toimeentulotukea saaneista kotitalouksista	Juupajoki	11,3	16,1	13,4
	Pirkanmaa	5,2	5,1	5,4

Taulukko 20 Toimeentulotukea saaneet henkilöt ja eri taloudet Juupajoella ja Pirkanmaalla vuosina 2009-2011

6.4.2 Lastenvalvojapalvelut

Lapsen isyyden selvittämisen tarkoitus on vahvistaa lapsen ja isän sukulaisuussuhde silloin, kun lapsi syntyy avioliiton ulkopuolella. Maistraatista tulee kunnan lastenvalvojalle ilmoitus avioliiton ulkopuolella syntyneestä lapsesta. Lastenvalvoja ottaa yhteyden lapsen äitiin ja mahdolliseen isään. Miehelle on varattava tilaisuus tunnustaa isyytensä ja äidille tulla kuulluksi asian johdosta. Lastenvalvojan luona tehdyn tunnustamisen vahvistaa maistraatti. Avioliiton ulkopuolella syntynyt lapsi saa saman aseman kuin avioliitossa syntynyt lapsi. Jos isyyttä ei voida vahvistaa tunnustamisella, lastenvalvoja neuvoo ja ohjaa isyyskanteen nostamisessa käräjäoikeuteen.

Lapsen huolto, tapaaminen ja elatusapu erotilanteissa

Lapsen vanhemmat voivat tehdä sopimuksen lapsen huollosta, asumisesta ja tapaamisoikeudesta, jos lapsi on syntynyt avioliiton ulkopuolella tai avioeron jälkeen. Lastenvalvoja vahvistaa sopimuksen ja lähettää siitä tiedon maistraattiin. Mikäli lastenvalvojan ohjaamissa neuvotteluissa sopimusta ei saada aikaan, asia on hoidettava käräjäoikeuden kautta. Vuonna 2008 vahvistettiin 16 sopimusta lapsen huollosta, asumisesta tai tapaamisesta. Lastenvalvojan tehtävät on hoitanut sosiaalityöntekijä ja perusturvajohtaja oman työnsä ohella. Vuoden aikana vahvistettiin 21 lapsen huolto- ja tapaamissopimusta ja 25 elatussopimusta. Vuonna 2012 vahvistettiin 10 isyydenselvitystä.

Elatusapu

Lapsen vanhempi, joka ei asu lapsen kanssa, on velvollinen maksamaan elatusapua. Elatusapu vahvistetaan elatussopimuksella. Lastenvalvoja neuvottelee siitä yhdessä lapsen vanhempien kanssa. Mikäli vanhemmat eivät pääse sopimukseen elatusavusta, asia on hoidettava käräjäoikeuden kautta. Lapsella on oikeus saada elatusta siihen asti kun hän täyttää 18-vuotta. Tämän ikärajan jälkeenkin nuorella on oikeus saada elatusta koulustaan varten. Vuonna 2008 vahvistettiin 14 elatussopimusta.

6.4.3 Vammais- ja kehitysvamma palvelut

Alle 18-vuotiaita vaikeavammaisia tuen saajia ei tilastojen mukaan ole Juupajoella ollut vuosien 2009-2011 aikana ollut. Myöskään laitoksissa olevia vaikeavammaisia tai kehitysvammaisia ei Juupajoella ole. Vuonna 2013 kehitysvammaisten erityishuoltosuunnitelman piirissä olevia on yht. 17 henkilöä, joista alle 18 -vuotiaita on kuusi.

6.4.4 Ennalta ehkäisevä perhetyö

Ennalta ehkäisevän perhetyön tavoitteena on auttaa perhettä suoriutumaan arkielämän tilanteissa, tukea vanhempia lapsen kasvatuksessa ja ohjata perhettä tarvittaviin palveluihin. Lapsiperheillä on tarvetta kotihoitoapuun vanhemman väsymisen, sairauden, raskauden tai synnytyksen, perhetilanteen tai jonkin vastaavan muun syyn takia, mutta sitä ei pystytä muuten järjestämään. Perhetyö on suunnitelmallista kotiin annettavaa apua. Ennalta ehkäisevä perhetyö on yhdessä perheen kanssa perheen voimavarojen vahvistamista, vanhemmuuden ja vanhemman ja lapsen välisen vuorovaikutuksen tukemista, perheen tukiverkoston rakentamista, perheen neuvontaa ja ohjausta sekä yhdessä tekemistä.

Perhetyön ensimmäinen kotikäynti tehdään yhdessä sosiaalityöntekijän kanssa, jolloin käydään läpi perheen sen hetkinen tilanne, tarpeet ja toiveet. Perhetyön tavoitteista, kestosta ja toteutuksesta perhetyöntekijä sopii yhdessä sosiaalityöntekijän ja/tai asiakkaan kanssa huomioiden asiakkaan tarpeet ja työntekijöiden työtilanteen. Palveluaika ja sen tiheys riippuvat yhteisesti asetetuista tavoitteista. Keskimäärin käyntejä asiakasperheessä on 1-2 kertaa viikossa ja käynnin pituus on yleensä 2 – 4 tuntia. Perhetyöntekijät ovat mukana myös hyvinvointineuvolatyössä sekä moniammatillisissa yhteistyöneuvotteluissa.

Perhetyön tarve arvioidaan perheen henkilökohtaisen yhteydenoton pohjalta puhelimitse tai yhteistyötahon ilmaiseman huolen pohjalta yhteistyössä perheen kanssa. Palvelua on tarjolla arkipäivisin.

6.5 Työllisyyspalvelut

6.5.1 Nuorisotakuu

Nuorten yhteiskuntatakuu on hallitusohjelman kärkihankkeita, joka on saanut myös paljon näkyvyyttä. Nuorisotakuu astui voimaan vuoden 2013 alussa. Nuorisotakuun tavoitteena on, että kaikille nuorille luodaan realistiset mahdollisuudet suorittaa perusasteen jälkeinen tutkinto ja työllistyä. Samalla kiinnitetään huomiota siihen, että nuoret eivät ajaudu liian pitkään jaksoon ilman minkäänlaista aktiivista toimintaa. Käytännössä nuorisotakuulla tarkoitetaan, että jokaiselle alle 25-vuotiaalle nuorelle ja alle 30-vuotiaalle vastavalmistuneelle tarjotaan työ-, työkokeilu-opiskelu, työpaja- tai kuntoutuspaikka viimeistään kolmen kuukauden kuluessa työttömäksi joutumisesta. Toistaiseksi ei vielä ole käytännön kokemusta nuorisotakuun tavoitteiden onnistumisesta tai yhteistyöstä kunnan ja muiden toimijoiden kesken.

6.5.2 Etsivä nuorisotyö

Peruskoulu ohjaa oppilaita hakeutumaan toisen asteen koulutukseen peruskoulun jälkeen. Erityistä huomiota tarvitsevat ne nuoret, jotka eivät pääse, eivät aloita tai keskeyttävät toisen asteen koulun hyvin nopeasti ja jäävät kotiin. Näiden ”koulupudokkaiden” etsimiseksi ja ohjaamiseksi kunnalla on yhdessä Oriveden kanssa yhteinen etsivän nuorisotyön tekijä, joka toimii yhteistyössä koulun ja sosiaalityöntekijän kanssa.

Vuoden 2012 alussa etsivän nuorisotyön asiakkuudessa oli yht. 7 asiakasta. Näistä kolme nuorta jatkoi keskeytyneitä toisen asteen opiskeluita, yksi asiakas aloitti opiskelun aikuiskoulutuksen puolella, yksi suoritti asepalvelustaan ja yhden asiakkaan asiat olivat jo selkiytyneet yhteydenottoon mennessä. Syyskuun alussa 2012 aktiivisia asiakkaita etsivässä nuorisotyössä oli enää yksi nuori.

Vuoden 2013 alussa etsivän nuorisotyön palvelujen piirissä oli 3 nuorta. Nuorten ohjaaminen etsivän nuorisotyön piiriin tapahtui sosiaalitoimen ja oppilaitosten kautta. Näistä kolmesta yksi keskeytti toisen asteen opinnot. Etsivä nuorisotyöntekijä on ollut kiinteästi yhteydessä kouluihin ja tapasi myös 9-luokkalaisten kevätlukukaudella 2013. Kouluvuoden päättymisen jälkeen etsivä nuorisotyö tavoitti kolme uutta asiakasta Juupajoelta sosiaalitoimen ja TE-keskuksen kautta. Peruskoulun päättänyt ja ilman opiskelupaikkaa jäänyt henkilö on etsivän nuorisotyön palvelujen Opetus- ja kulttuuriministeriö on tehnyt päätöksen 27.6.2013 erityisavustuksen myöntämisestä Oriveden kaupungille ja Juupajoen kunnalle etsivän nuorisotyöntekijän palkkaamiseen. Näin ollen lokakuusta 2013 alkaen Juupajoen ja Oriveden alueella toimii 2 etsivää nuorisotyöntekijää.

6.5.3 Kuntouttava työtoiminta

Laissa kuntouttavasta työtoiminnasta (189/2001) todetaan, että sen tarkoituksena on (1§) parantaa pitkään jatkuneen työttömyyden perusteella työmarkkinatukea tai toimeentulotukea saavan henkilön edellytyksiä työllistyä avoimille työmarkkinoille sekä edistää hänen mahdollisuuksiaan osallistua koulutukseen tai muuhun työhallinnon tarjoamaan työllistymistä edistävään toimenpiteeseen. Kunta on ensisijaisesti vastuussa lain toimeenpanosta ja näin sen tehtävänä on järjestää pitkään työttömänä olleille aktivointi- ja kuntoutustoimia. Kyse on usein pitkäaikaistyöttömän henkilön alentuneesta työ- ja toimintakyvystä, ja sen palauttamisesta, vahvistamisesta tai tukemisesta. Laissa korostetaan yhteistyötä työhallinnon kanssa.

Laissa määritellään asiakkaan oikeuksia ja velvollisuuksia. Pitkäaikaistyöttömät ovat velvollisia osallistumaan aktivointisuunnitelmaan laadintaan viranomaisten (työ- ja sosiaalihuolto) kanssa, ja nämä ovat velvollisia kutsumaan lain ehdot täyttävät työttömät henkilöt suunnitelman tekoon. Mikäli asiakas kieltäytyy osallistumasta suunnitelman laadintaan tai suunnitelman mukaiseen toimenpiteeseen (esim. kuntouttavan työtoiminnan jaksoon) on seurauksena sanktio (työmarkkinatuen katkaiseminen määräajaksi tai toimeentulotuen alentaminen). Aktivointisuunnitelma toimii eräänlaisena sopimuksena asiakkaan ja viranomaisen välillä. Niinpä osapuolet allekirjoittavat sen ja sitä kautta sitoutuvat sen toteuttamiseen.

Kuntouttava työtoiminnan voi kestää 3 – 24 kuukautta kerrallaan. Kuntouttavassa työtoiminnassa voi olla enintään 230 vuorokautta vuodessa. Asiakas voi olla kuntouttavassa työtoiminnassa 1 – 5 päivänä viikossa vähintään 4 tuntia päivässä.

Kuntouttavassa työtoiminnassa oleva henkilö saa joko toimeentulotuen tai työmarkkinatuen henkilön tilanteesta riippuen. Lisäksi maksetaan ylläpitokorvaus 9€/päivä sekä matkakorvaus halvimmalla matkustustavan mukaan.

Kuntouttavassa työtoiminnassa on ollut vuonna 2009 yksitoista henkeä, 2010 yhdeksän henkeä, 2011 viisi henkeä, joista yksi alle 29-vuotias ja vuonna 2012 kuusi henkeä, joista yksi alle 29-vuotias.

6.6 Poliisi

Pirkanmaan poliisilaitos aloitti toimintansa 1.1.2009 poliisin hallintorakenneuudistuksen myötä. 31.12.2008 Ikaalisten, Kangasalan, Mäntän, Nokian, Tampereen, Valkeakosken ja Vammalan poliisilaitokset lakkautettiin ja niistä muodostui Pirkanmaan poliisilaitos.

Pirkanmaan poliisilaitos on 1.5.2013 alkaen nimittänyt toiminta-alueelleen 12kpl alueellista yhdyshenkilöä, jotka ovat pääsääntöisesti samalla poliisiyhdyshenkilö alueen jokaiseen kouluun. jotka toimivat omien päällystoesimiestensä alaisuudessa.

Alueellisten yhdyshenkilöiden tehtävänä on koordinoita ja osallistua alueellaan poliisin sidosryhmäyhteistyöhön muun muassa koulujen, sosiaalitoimen ja erilaisten erityisryhmien, kuten maahanmuuttajien kanssa. Alueellisen yhteyshenkilön apuna voi alueella toimia myös muita

sidosryhmätyötä tekeviä poliisihenkilöitä. Alueelliset yhdyshenkilöt muodostavat verkoston, joka kokoontuu säännöllisesti. Verkoston toimintaa koordinoidaan ja tuetaan Tampereen ennalta estävän toiminnan ryhmästä.

Poliisin ennalta estävä toiminta pyrkii tunnistamaan rikosten ja häiriöiden taustalla olevat paikalliset syyt sekä vaikuttamaan niihin eri viranomaisten, yhteisöjen ja alueen asukkaiden yhteistyöllä. Ennalta ehkäisevän poliisitoiminnan tavoitteita ovat:

- turvallisuuden ja turvallisuudentunteen tuottaminen, rikosten ja järjestyshäiriöiden ennalta estäminen sekä luottamuksellisten suhteiden luominen ja ylläpitäminen kansalaisten ja yhteisöjen kanssa,
- ajantasaisen tiedon tuottaminen yleistä järjestystä ja turvallisuutta vaarantavista ilmiöistä ja tapahtumista poliisin sekä muiden viranomaisten käyttöön,
- paikallisten yleistä järjestystä ja turvallisuutta vaarantavia ongelmien ratkaisu sekä eri toimijoiden rohkaisu osallistumaan turvallisuutta ja turvallisuuden tunnetta edistävään toimintaan,
- syrjäytymisvaarassa olevien nuorten, maahanmuuttajien sekä perheiden tunnistaminen ja auttaminen,
- syrjäytymiseen johtavien mekanismien tunnistaminen ja niiden aiheuttamien ongelmien vieminen ratkaistavaksi oikealle päätöksentekotaholle ja -tasolle,
- väkivaltaisen radikalismen ennalta estäminen.

Toimintaa kehitetään erityisesti seuraavilla alueilla: paikallinen ongelmanratkaisumalli, yhteistyö koulujen kanssa, väkivaltaisen radikalismen ennalta ehkäisy, nettipoliisitoiminta sekä moniammatillinen yhteistyö. Ennalta estävän toiminnan kohderyhmänä ovat mm. perheet, nuoret ja maahanmuuttajat.

Pirkanmaan poliisilaitos on aktiivinen toimija myös koulujen osalta. Koulupoliisitoiminnalla on alueella pitkät, jo vuosikymmenten taakse ulottuvat perinteet. Valtaosa toiminnasta on kohdistunut peruskouluihin, mutta poliisi on vierailut myös lukioissa ja ammatillisissa oppilaitoksissa.

Koulupoliisitoiminnan ajatuksena on se, että poliisi pääsee kohtaamaan nuoret heidän omassa ympäristössään ja keskustelemaan nuorille tärkeistä asioista ja myös kertomaan poliisin osalta ajankohtaisista asioista. Kun nämä poliisin tunnit ovat säännöllisiä, poliisi tapaa vuosien saatossa kaikki alueen nuoret ja poliisille saadaan myös kasvot nuorten keskuuteen.

Pirkanmaan poliisilaitos on nimennyt jokaiselle peruskoululle oman koulupoliisinsa. Lisäksi lukioihin, ammattikouluihin ja ammattikorkeakouluihin on nimetty koulupoliisit resurssien ja tarpeen mukaan. Tampereella kouluissa vierailevat pääsääntöisesti alueiden lähipoliisit. Muualla Pirkanmaalla koulupoliisityötä tekevät poliisit ovat joko järjestyspoliisin työtä tai rikostutkintaa tekeviä poliiseja, jotka vierailevat muiden työtehtäviensä ohella kouluissa sopimuksen mukaisesti. Poliisi pitää laillisuus- ja liikennekasvatustunteja ensisijaisesti 2-, 4-, 6-, 8-, 9- luokilla.

Kouluille mahdollisesti tulevilla ongelmatilanteilla (vakavat kiusaamistilanteet, näpistelyt, päihteidenkäyttö, kouluun kohdistuvat uhkaukset) voi koulu oman harkintansa mukaan olla yhteydessä omaan koulupoliisiinsa. Poliisi auttaa tarvittaessa myös koulujen turvallisuuteen liittyvissä ongelmissa ja kehittämishankkeissa.

Poliisi näkee Juupajoen tilanteen melko hyvänä ja Juupajoen nuorten uhat ja mahdollisuudet ovat pääpiirteissään samat kuin muuallakin vastaavanlaisissa kunnissa. Poliisin nimeäminä tulevaisuuden uhkina Juupajoella voidaan nähdä nuorten keskuudessa esiintyvät päihdekokeilut sekä lisääntyvät huumausainekokeilut. Mitään erityistä huolenaihetta Juupajoki ei kuitenkaan ole poliisissa herättänyt. Poliisin mukaan Juupajoen kunnan ja poliisin yhteistyön tiiviys ja avoin keskustelu edesauttaa ongelmien ratkaisussa sekä ennalta estää niiden syntymistä. Poliisiin mukaan Juupajoella laadukasta työtä tehdään erityisesti koulutoimessa.

6.7 Seurakunnan ja järjestöjen lapsi- nuoriso- ja perhetyö

Nuoriso- ja muut yhdistykset (mm. Juupajoen eräpartio, 4H-yhdistys, Juupajoen demokraattiset pioneerit ja MLL:n Juupajoen osasto, VPK) tarjoavat erittäin suuren osan harrastusmahdollisuuksista Juupajoella. Kunta tukee yhdistyksiä rahallisesti vuosittain jaetuilla avustuksilla sekä tarjoamalla toimintatiloja. Kunta tekee myös yhteistyötä MLL:n ja 4H:n kanssa kesäleirien järjestämisessä.

6.7.1 Juupajoen seurakunnan lapsiin ja perheisiin kohdistuva työ

Juupajoen seurakunta järjestää alle kouluikäisille päiväkerhotoimintaa sekä avointa päiväkotitoimintaa yhdessä kunnan kanssa seurakunnan tiloissa, varhaisnuorille (7-14-vuotiaille) kerhoa ja leiritoimintaa ja nuorille rippikoulun, isoskoulutusta, nuorten iltoja, retkiä ja leirejä. Seurakunnan perhetyöhön kuuluvat vanhempainillat, avoin päiväkotitoiminta, erilaiset tapahtumat ja perheretket sekä perhejumalanpalvelukset. Mukana seurakunnan nuorten toiminnassa on ollut noin 40 nuorta ja varhaisnuoria noin 10 sekä päiväkerhoväkeä noin 15.

6.7.2 Järjestöjen lapsi-, nuoriso ja perhetyö

Mannerheimin Lastensuojeluliiton Juupajoen paikallisyhdistys

MLL on kansalaisjärjestö, joka edistää lapsen oikeutta hyvään ja onnelliseen lapsuuteen. Juupajoen paikallisyhdistys on toiminut vuodesta 1923 ja näin ollen on saavuttanut 90 -vuoden iän vuonna 2013.

MLL:n Juupajoen paikallisyhdistys järjestää Perhekahvila toimintaa pikkulapsiperheille. Perhekahvilassa vanhemmat voivat tavata toisia vanhempia ja vaihtaa ajatuksia sekä lapsille on mukavaa toimintaa. Perhekahvila kokoontuu viikoittain Korkeakosken liikuntahallilla. Leikkikerho toiminta on suunnattu 3-5 -vuotiaille lapsille. Kerhossa lapset saavat leikkiä vapaasti ja ohjatusti sekä he oppivat uusia asioita. Leikkikerhoa järjestetään viikoittain Lylyssä. Vappua juhlistetaan keväisellä lastentapahtumalla, jossa on lapsille toimintaa niin sisällä kuin ulkona ja vuosittain vaihtuva esiintyjä. Joka kesäiseksi toiminnaksi on muodostunut kunnan kanssa yhteistyössä vedettävät kesäleirit. Leirejä järjestetään kolmessa ikäryhmässä: 3-5 -vuotiaiden päiväleiri, 6-9 -vuotiaiden yhden yön leiri ja 10-14 -vuotiaiden kahden yön leiri. Leirillä lapset ja nuoret kokeilevat "omia siipiään" ja samalla pääsevät harjoittelemaan kaikenlaisia kädentaitoja. Yläkouluikäisistä koulutetaan halukkaita tukioppilaisiksi yläkoulunsa aloittaville 7. luokkalaisille. MLL tukee tukioppilaiden ohjaavaa opettajaa ja toimii hänen kanssaan yhteistyössä. MLL :n Juupajoen

paikallisyhdistys järjestää myös lapsille, nuorille ja lapsiperheille tapahtumia ja retkiä mahdollisuuksien ja tarpeen mukaisesti.

Lisäksi MLL tukee huonompiosaisia, syrjäytymisvaarassa tai vähävaraisia perheitä vuosittaisilla lahjoituksilla. Juupajoen paikallisyhdistys jakaa kunnan sosiaalitoimen kautta Hyvä joulumielikeräyksen myötä lahjakortit vähäosaisten perheiden tueksi ja Sportia -lahjakortit vähävaraisten perheiden lasten urheilutarvikkeiden hankkimista varten.

Juupajoen 4 H-yhdistys

4H yhdistys työllistää ja valmentaa nuoria työelämään. Järjestön Kolme askelta työelämään -toimintamalli kuvaa lapsen ja nuoren polkua kerhoista työelämäkurseille ja nuoren työllistymiseen. Nuori voi työllistyä joko 4H:n työtehtäviin tai perustaa oman 4H-Yrityksen. Nyt kurssin on käynyt vuosien 2010-2013 aikana kaikki Juupajoen 9 luokkien nuoret. Palaute kurssista on ollut kiittävää niin nuorilta, kouluilta kuin työnantajiltakin.

Juupajoen 4H-yhdistys pitää 4H-kerhoja vuosittain 6-10 kappaletta sekä järjestää erilaisia kursseja (mm. sormet multaankukkienkasvatuskurssin alakoululaisille sekä esikoululaisille, kädentaidonkurssit ja -kerhoja sekä monitoimikerhoja, luonto- ja kalastuskerho, kokkikerho, palloilukerho). Leiritoimintaa järjestetään yhdessä kunnan kanssa. Myös vaellusretkiä on tehty. Nuoret työllistyvät kerhonohjaajina. Kesäaikaan järjestettiin kesätyötä nuorille pihapalvelussa ja 4H-nuoret työllistyivät itse itsensä perustamalla oman 4H-yrityksen. Nuorten omia yrityksiä syntyi neljä kappaletta.

Suomen 4H-liitto on hakenut Raha-automaattiyhdistykseltä *Paikka auki – nuoret työelämään* -avustusohjelmasta rahoitusta vaikeasti työllistyvien ja nuorisotakuun piiriin kuuluvien nuorten työllistämiseksi. Hankkeesta toivotaan saatavan rahoitusta myös Juupajoen 4H-yhdistykselle.

Juupajoen eräpartio

Lippukunnassa toimii neljä ryhmää 7-18 -vuotiaille. Toimintaan kuuluu kokoontumisia, merkkien suoritusta, retkiä ja leirejä. Tavoitteena on pitää nyt toimivat ryhmät toiminnassa sekä saada uusia nuoria ja aikuisia toimintaan mukaan.

Juupajoen Urheilijat

Erityisesti nuorille suunnattua toimintaa on 6-9-luokkalaisten tyttöjen lentopallo/sulkapallopelit kerran viikossa. Lisäksi yläkouluikäisiä poikia käy miesten salibandyharjoituksissa.

SB Juupajoen Junnut

Urheilujärjestö antaa liikuntakasvatusta salibandyn avulla. Toiminnassa on mukana noin 60 lasta ja nuorta (6-17 v). Harjoituksia noin 11 tuntia viikossa, pelataan sekä sarjassa että muuten.

Korkeakosken VPK:n nuoriso-osasto

VPK:n nuoriso-osasto (7-17-vuotiaita) kokoontuu joka toinen viikko harjoittelemaan vpk-taitoja kuten ensiapua, liikuntaa, ryhmätyötä yms. Vetäjinä toimivat varsinaisen hälytysryhmän jäsenet. Kävijöitä keskimäärin ollut 15 per kerta.

Juupajoen kamppailijat

Juupajoen kamppailijat on järjestänyt alkuvuodesta 2013 painiharjoituksia pojille kahdesti viikossa. Mukana on ollut seitsemän 8-13 vuotiasta poikaa.

SPR nuoriso-osasto

SPR:n nuoriso-osasto osallistuu vuosittain valtakunnalliseen Nälkpäiväkeräykseen sekä nuoriso-osasto pitää aamunavauksen yläkoululaisille. Suunnitteilla on ensiapuaradan järjestämisestä Kopsamon koululle. Lisäksi pohditaan kerhotoiminnan käynnistämistä.

7 LASTENSUOJELUPALVELUT JA LASTENSUOJELUN TARVE JUUPAJOELLA

Ehkäisevän lastensuojelun lisäksi palvelujärjestelmään kuuluu varsinainen lapsi- ja perhekohtainen lastensuojelu, jolla on viimesijainen vastuu lapsen hyvinvoinnin turvaamisesta. Lapsi- ja perhekohtaista lastensuojelua ovat seuraavat palvelut:

- 1) lastensuojelutarpeen selvitys, 2) avohuollon tukitoimet, 3) lapsen kiireellinen sijoitus, 4) huostaanotto ja sijaishuolto sekä 5) jälkihuolto.

7.1 Lastensuojelun tarve ja asiakasmäärät

Lastensuojeluilmoituksia on tullut eri vuosina toisistaan poikkeavia määriä. Vuonna 2009 lastensuojeluilmoituksia kirjattiin vain 9, kun taas vuonna 2010 ilmoituksia tehtiin yht. 46. Samasta lapsesta on voitu tehdä useita ilmoituksia. (Taulukko 22) Esimerkiksi vuonna 2012 lastensuojelun palveluiden piirissä oli yht. 19 lasta.

Lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijöiden on arvioitava lastensuojeluilmoituksen, lastensuojeluhakemuksen tai muun asiakkuuden vireille tulon jälkeen seitsemän (7) arkipäivän aikana, onko ilmoitus aiheeton vai lähdetäänpö tekemään lastensuojelutarpeen selvitystä. Selvitys on tehtävä viivytyksettä ja sen on valmistuttava kolmen (3) kuukauden kuluessa lastensuojeluasian vireille tulosta.

Lastensuojeluilmoitusten määrä	2008	2009	2010	2011	2012
Juupajoki	17	9	46	38	15

Taulukko 21 Lastensuojeluilmoitusten määrä Juupajoella 2008-2012

Lastensuojelussa sijaishuollossa olevien lasten lukumäärä on lisääntynyt vuodesta 2009 vuoteen 2012 mennessä. Vuonna 2012 sijaishuoltoa järjestettiin 4 lapselle.

7.2 Avohuollon tukitoimenpiteet

Suurin osa lapsi- ja perhekohtaisesta lastensuojelusta toteutuu lapsen ja perheen elämäntilanteen paranemiseen ja kuntoutumiseen tähtäävillä avohuollon tukitoimilla. Tukitoimia suunnitellaan ja niistä sovitaan mahdollisimman pitkälle lapsen ja perheen kanssa yhdessä ja ne perustuvat kirjalliseen asiakassuunnitelmaan.

Avohuollon ja jälkihuollon asiakassuunnitelmia laadittiin vuonna 2009 yht. 7 lapselle, v. 2010 yht. 1 lapselle, v. 2011 yht. 4 lapselle ja vuonna 2012 yht. 6 lapselle. Suunnitelma laaditaan, kun kyseessä on ohjauksen ja neuvonnan lisäksi muita lastensuojeluun liittyvää tukitoimenpiteiden järjestämistä.

Avohuollon tukitoimena järjestetään lapselle ja nuorelle terveydenhuollon, päivähoidon tai oppilashuollon tukipalveluita. Lisäksi avohuollon tukitoimia ovat lastensuojelun perhetyön palvelut, tukihenkilö- ja tukiperhetoiminta, perheen loma- ja virkistystoiminta, lapsen ja perheen taloudellinen tukeminen sekä asumisen puutteiden korjaaminen

Juupajoella järjestetään avohuollon tukitoimia vähemmän kuin Pirkanmaalla keskimääräisesti. (Taulukko 23)

		2009	2010	2011
Lastensuojelun avohuollolisten tukitoimien piirissä 0 - 20-vuotiaita vuoden aikana, % vastaavanikäisestä väestöstä	Juupajoki	1,4	3,8	2,3
Lastensuojelun avohuollolisten tukitoimien piirissä 0 - 20-vuotiaita vuoden aikana, % vastaavanikäisestä väestöstä	Pirkanmaa	5,7	5,9	6,3
Lastensuojelun avohuollolisten tukitoimien piirissä 0 - 17-vuotiaita vuoden aikana, % vastaavanikäisestä väestöstä	Juupajoki	1,2	4,2	2,3
Lastensuojelun avohuollolisten tukitoimien piirissä 0 - 17-vuotiaita vuoden aikana, % vastaavanikäisestä väestöstä	Pirkanmaa	6	6,2	6,6

Taulukko 22 Lasten avohuollon asiakkaina olleita nuoria vuosina 2009-2011

7.3 Kiireellinen sijoitus, huostaanotto ja sijaishuolto

Lapsi voidaan lastensuojelulain 38 §:n mukaan **kiireellisesti sijoittaa** kodin ulkopuolelle, jos hän on välittömässä vaarassa. Kiireellinen sijoitus on voimassa enintään 30 vuorokautta ja sitä voidaan jatkaa asianosaisten suostumuksella 45 vuorokauteen huostaanoton valmistelemiseksi. Kiireellisestä sijoituksesta päättää lapsen asioista vastaava lapsiperheiden sosiaalityöntekijä.

Jos avohuollon tukitoimin ei kyetä riittävästi auttamaan lasta, on hänellä oikeus **huostaanottoon ja sijaishuoltoon**. Sijaishuollolla tarkoitetaan lapsen hoidon ja kasvatuksen järjestämistä kodin ulkopuolella joko perheessä tai laitoksessa. Sijoitus voi tapahtua myös lapsen sukulaisperheeseen. Huostaanottoon päädytään silloin, kun lapsen olosuhteet tai oma käyttäytyminen vaarantavat vakavasti lapsen terveyttä ja kehitystä, kun avohuollon tukitoimet on todettu riittämättömiksi tai mahdottomiksi toteuttaa ja kun sijaishuollon arvioidaan olevan lapsen edun mukaista.

Lapsen sijaishuolto ei yleensä ole tarkoitettu pysyväksi. Viranomaisilla on velvollisuus tukea lapsen biologisia vanhempia niin, että he kykenisivät itse huolehtimaan lapsestaan. Kodin olosuhteiden ja vanhempien toiminnan pysyvää kuntoutumista varten vanhemmille laaditaan yleensä oma asiakassuunnitelma. Huostaanottoa on kuitenkin jatkettava niin kauan, kuin sen edellytykset ovat olemassa ja se on lapsen edun mukaista. Mikäli huoltajan elämäntilanteessa ei kohtuullisessa ajassa tapahdu lapsen edun mukaisia muutoksia, tulee lapsen olosuhteet sijaishuollossa pyrkiä vakiinnuttamaan.

Huostaanoton kautta sijaishuoltoa on järjestetty vuosina 2009 – 2013 yht. 1-4 lapselle

7.4 Jälkihuolto

Sijoituksen päättymisen jälkeen lapsi tai nuori saattaa olla pitkään erityisen tuen tarpeessa ja tätä tukea tarjotaan jälkihuoltona. Jälkihuollon tarkoituksena on helpottaa lapsen tai nuoren kotiutumista tai itsenäistymistä. Jälkihuolto on järjestettävä aina vähintään puoli vuotta kestäneen sijoituksen jälkeen lapsen iästä riippumatta ja sitä varten tehdään erillinen asiakassuunnitelma.

Jälkihuollon on velvollinen järjestämään se kunta, joka on ollut vastuussa sijaishuollon järjestämisestä. Jälkihuolto voi jatkua siihen asti, kun nuori täyttää 21 vuotta. Juupajoella yksi nuori on ollut jälkihuollon palveluiden piirissä vuosina 2009-2013.

7.5 Lastensuojeluun varattavat voimavarat

Vuodesta 2010 alkaen sosiaalityön tulosalueen henkilöstöön on kuulunut vs. sosiaalityöntekijä, jonka tehtäväkuvaansa kuuluu myös lastensuojelutyö. Sosiaalityön tulosalueeseen kuuluvat myös kanslisti ja perusturvajohtaja. Vuodesta 2013 alkaen perhetyöntekijöitä on otettu yhä enemmän lastensuojelutyöhön mukaan ja vs.sosiaalityöntekijän ja perhetyöntekijöiden työparityöskentelyä on vahvistettu. Myös päivähoiton johtaja ja sivistystoimenjohtaja tukevat lastensuojelutyötä omilla vastuualueillaan.

Vakituinen virassa ollut sosiaalityöntekijä on siirtynyt eläkkeelle 1.10.2012 alkaen. Kunnassa ei ole perusturvajohtajan lisäksi kelpoisuusehdot täyttävää sosiaalityöntekijää. Perusturvajohtaja hoitaa yhdessä vs.sosiaalityöntekijän kanssa lastenvalvojan työhön liittyvät tehtävät.

Lastensuojelun tehtäviä on siten hoidettu Juupajoen kunnassa yhteistyössä eri viranomaisten ja työntekijöiden kanssa työparityöskentelyinä.

7.6 Seutukunnallinen yhteistyö

Tampereen kaupunki on tuottanut lastensuojelun virka-ajan ulkopuolella järjestettävän **sosiaalipäivystyspalvelun** Juupajoelle yhteispalvelusopimuksella. Sosiaalipäivystys on toteutettu maanantaista torstaihin klo 16.00 - 24.00 ja perjantaista klo 16.00 maanantaihin klo 8.00 saakka. Virka-ajan ulkopuolella sosiaalipäivystyksestä vastaavat tamperelaiset viranhaltijat tekevät tarvittaessa päätöksen lapsen kiireellisestä sijoituksesta (Lsl 38 §) tai kiireellisen sijoituksen lakkaamisesta (Lsl 39 §).

Velvoitteet ympärivuorokautiseen päivystykseen perustuvat lainsäädäntöön ja Valviran valtakunnalliseen valvontaohjelmaan. Vuonna 2013 on aloitettu suunnitelmat sosiaalipäivystyspalveluiden laajentamiseksi ympärivuorokautiseksi koko Pirkanmaan maakunnan ja palvelut Juupajoen kuntaan toteutunee 1.1.2014 alkaen Tampereen kautta.

Vuonna 2011 tilastojen mukaan on sosiaalipäivystyspalveluiden suoritteita (asiakaskäynti, puhelinyhteys, kotikäynti) Juupajoen osalta yht. 9 suoritetta yht. 3 tunnin ajan ja vuonna 2012 yht. 10 suoritetta yht. 4 tunnin ajan.

Nuorten selviämisasema Tampereella palvelee myös juupajokisia nuoria. Hätäkeskuksen numeron kautta saat apua myös tilanteissa, joissa päihtynyttä lasta tai nuorta ei jostain syystä voi viedä kotiin tai häntä ei voida pitää kotona. Viikonloppuiltaisina ja öisin nuoren voi toimittaa nuorten selviämisasemalle Tampereelle. Nuorten selviämisaseman aukioloajat ovat perjantaista lauantaihin klo 20 - 08 ja lauantaista sunnuntaihin klo 20 - 08. Selviämisasema palvelee myös tarvittavina arkipyhien aattoina sekä koulun päättymispäivänä klo 20.00 alkaen seuraavaan aamuun klo 8.00 asti.

Lastensuojelun asiantuntijaryhmän toiminta perustuu vuoden 2008 lastensuojelulain velvoittamaan toimintaan avustaa sosiaalityöntekijöitä lapsen huostaanottoa sekä sijaishuoltoa koskevien asioiden valmistelussa ja muussa lastensuojelun toteuttamisessa. Lisäksi asiantuntijaryhmä antaa lausuntoja lastensuojelutoimenpiteitä koskevan päätöksenteon tueksi. Lastensuojelun asiantuntijaryhmän moniammatillisuus ja asiantuntemus tulee esille, sillä ryhmän jäsenet edustavat terveydenhoitoa, koulun henkilökuntaa, lakimiespalvelua, päivähoitoa ja psykologipalveluja. Vuosina 2009-2010 toimi asiantuntijaryhmässä Juupajoen kunnan edustajana päivähoiton johtaja Leena Särkkä, vuosina 2011-2012 päivähoiton johtaja Anne Tuovila sekä vuosina 2013 -2014 perhetyöntekijä Eveliina Paasu.

8 KESKEISET PAINOPISTEET, KEHITTÄMISEHDOTUKSET JA KONKREETTISET TOIMENPITEET

8.1 KUNNAN PERHEYSTÄVÄLLISYYDEN VAHVISTAMINEN JA KASVUYHTEISÖJEN TUKEMINEN

Perheystävällisyyttä edistetään vahvistamalla ja tukemalla kasvuyhteisöjä, jotka vaikuttavat välittömästi lasten ja nuorten hyvinvointiin. Mm. matalan kynnyksen harrastusmahdollisuuksilla pyritään innostamaan entistä enemmän lapsia ja nuoria harrastusten piiriin ja samalla sosiaaliseen vuorovaikutukseen.

Juupajolla kunnan ja järjestöjen yhteistyö on sujuvaa ja saumatonta. Ohjatun toiminnan sisällöt ovat kunnan ja yhdistysten yhdessä järjestäen monipuoliset, ja niiden järjestämisessä kuunnellaan lasten ja nuorten omia toiveita. Kunta on myöntänyt avustuksia ja ilmaisia tiloja järjestöille ja seuroille sekä järjestänyt toimintaa yhdessä järjestöjen kanssa. Järjestöjen toiminta tulee jatkossakin ymmärtää tärkeinä kunnan toimintaa tukevana toimintana. Nuorison vaikuttamiskanavat on helppo järjestää ilman suuria, virallisia organisaatioita. Oppilaskunta on toiminut nykyään kanavana myös koulun ulkopuolelle.

Tavoite

Juupajoki koetaan turvallisena asuinympäristönä.

Kylien elinvoimainen toiminta kasvuympäristönä vahvistaa lasten ja nuorten kasvua ja kehitystä.

Toimenpide

- Kunnan toimintayksikköjen huolto-, ylläpito- ja kunnossapidosta huolehtiminen.
- Nykyisen nuorisotilan soveltuvuuden arviointi toiminnallisesti. Nuorisolle sopivan tilan varmistaminen.
- Kevyenliikenteen väylien turvallisuuden lisäämisen arviointi ja tarkoituksenmukainen toteutus.
- Järjestöjen työn tukeminen. Järjestöjen ja kunnan välinen yhteistyö.
- Kylien elinvoimaisuutta ja kyläyhteistyötä tuetaan.
- Kunnan markkinoinnin kehittäminen. Kunnan www-sivujen kautta informaatiota lapsiperheille tarjottavista tapahtumista ja palveluista.
- Nuorten osallistumisen tukeminen ja kehittäminen, esim. koulujen oppilaskuntien hallitusten kautta. Seuraavan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman laadintaan osallistuvat lapset, nuoret ja perheet.
- Nuorten työelämään perehdyttäminen, esim. yli 16-vuotiaille peruskoululaisille tarjotaan kesätöitä mahdollisuuksien mukaan kunnan eri toimipisteissä.

8.2 PERHEIDEN KOKONAISVALTAINEN JA VARHAINEN TUKEMINEN

Lasten ja nuorten tukemisessa on erittäin tärkeää ottaa huomioon kokonaisvaltainen tuki, jossa tuetaan koko perhettä. Vanhemmat ja huoltajat ovat lasten ja nuorten kasvun ja hyvinvoinnin tärkeimmät tukipilarit. Mahdollisiin ongelmiin tulee puuttua varhaisessa vaiheessa, minkä vuoksi palvelujärjestelmää kehitetään myös tähän suuntaan. Varhainen puuttuminen edellyttää kunnan peruspalvelun eri toimijoiden välistä tiivistä yhteistyötä.

Tavoite

Varhaisen vaiheen tuki, ennalta ehkäisevä toiminta.

Yhteistyötä korostava toimintatapa perheiden, eri viranomaisten ja toimijoiden välillä.

Toimenpide

- Yhteistyö lasten ja perheiden tukemiseksi eri viranomaisten ja toimijoiden kanssa (mm. oppilashuolto, moniammatillinen varhaiskasvatuspalaveri Vakka, sosiaali- ja terveydenhuolto)
- Lastenneuvolapalveluissa terveydenhoitajan tavoite on tavoittaa kaikki lapsiperheet, vanhemmat ja lapset.
- Juupajokelaisia vanhempia kannustetaan osallistumaan Orivedellä järjestettävään laajennettuun perhevalmennukseen.
- Kodin ja koulun välisen yhteydenpidon ylläpitäminen, mm. säännöllisillä vanhempien kanssa käydyillä keskusteluilla.
- Vanhempainneuvostojen toiminnan ylläpitäminen ja kehittäminen.
- Kiva-koulu ohjelma.
- Liikennekasvatuksen ja päihdetyön sisällyttäminen koulujen opetukseen.
- Kouluterveyskyselyyn osallistuminen.

- Kuntatiimin ja nuorisoverkoston toiminnan jatkaminen.
- Kouluihin ja kyläkeskuksiin jalkautuvan nuorisotyön toteuttaminen.
- Nuorisotakuun piiriin kuuluvien nuorten osalta luodaan toimivat käytännöt sivistystoimen, sosiaalitoimen, te-toimiston ja etsivän nuorisotyön kanssa.

8.3 PERUSPALVELUIDEN TUKEMINEN JA VAHVISTAMINEN

Peruspalveluiden vahvistamisella tuetaan lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia, mikä on palvelurakenteiden kehittämisen suuntana koko Suomessa. Toimivat peruspalvelut edellyttävät myös lasten, nuorten ja perheiden parissa työskentelevien eri toimijoiden saumatonta yhteistyötä.

Muuttuvassa ympäristössä pyritään turvaamaan lapsiperheille tärkeiden palveluiden säilyminen Juupajoella, mikä helpottaa Juupajoella asuvien arjessa selviytymistä, mutta myös Juupajoen kuntaan muuttavien lapsiperheiden sopeutumista.

Lapsia, nuoria ja perheitä koskevien tavoitteiden lisäksi tulee heidän parissaan toimivan henkilöstön työhyvinvoinnista ja ammatillisesta osaamisesta pitää huolta.

Tavoite

Juupajoen kunnassa lapsiperheille suunnattujen peruspalvelujen saatavuus ja jatkuvuus. Nykyisten hyvien toimintakäytäntöjen soveltaminen myös mahdollisen kuntaliitoksen yhteydessä.

Toimenpide

- Juupajoella säilytetään kunnalliset peruspalvelut lähipalveluina nykyisissä toimivissa yksiköissä (terveydenhoitajien vastaanotto neuvolapalveluineen, lääkärin vastaanotto terveysasemalla, varhaiskasvatuspalvelut, peruskoulu, nuorisopalvelut, kirjastopalvelut, ennalta ehkäisevä perhetyö).
- Erityistä tukea tarvitsevien lasten ja nuorten palvelut arvioidaan ja järjestetään tarvetta vastaavalla tavalla.
- Avoimen varhaiskasvatustoiminnan kehittäminen (avoin päiväkotikoti Kettula ja lapsiparkkitoiminta).
- Arvioidaan nuorisotoimen kautta järjestettävän toiminnan ja resurssien määrää.
- Lasten, nuorten ja perheiden kanssa toimivien työntekijöiden ammatillista osaamista lisätään.

9 SUUNNITELMAN TOTEUTUMISEN SEURANTA

Tämä suunnitelma varmistaa, että Juupajoen kunnan toiminta on tavoitteellista, suunnitelmallista, ja yhteistoimintaan perustuvaa. Suunnitelman sisältöä hyödynnetään kuntarakenneselvityksessä ja sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämisen suunnittelussa.

Suunnitelmaa arvioidaan vuosittain talousarvion ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Juupajoen kunnalla on myös muita vastaavia suunnitelmia, jotka liittyvät lasten ja nuorten hyvinvointiin ja palveluihin, mm. vireillä oleva hyvinvointisuunnitelma, varhaiskasvatussuunnitelma ja terveydenhuollon järjestämissuunnitelma.

Juupajoella, lokakuussa 2013

Juupajoen kunnan lasten ja nuorten ja perheiden palveluista vastaava henkilökunta
Kuntatiimi ja järjestöjen edustajat